CONSTANTIN STANCU

ABISUL DE LÂNGĂ NOI
SAU
O CĂLĂTORIE INIȚIATICĂ ALĂTURI DE EUGEN DORCESCU

(ediție revăzută și adăugită)

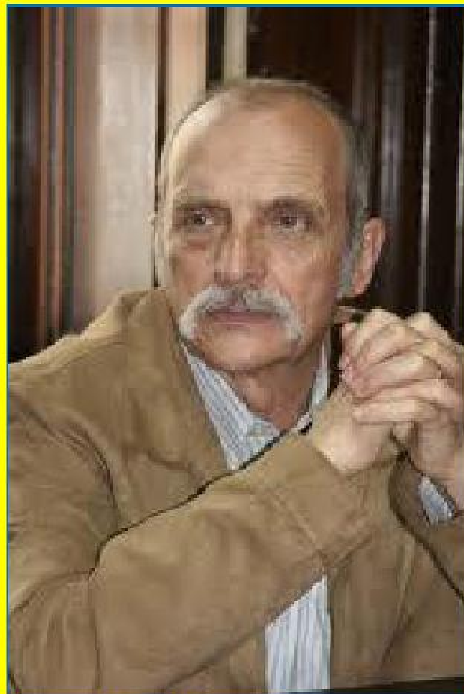

Foto: Eugen Dorcescu

Ed. Hatzegworld - 2013,

EBOOK

CONSTANTIN STANCU

ABISUL DE LÂNGĂ NOI

SAU

O CĂLĂTORIE INIȚIATICĂ ALĂTURI DE EUGEN DORCESCU

EDITURA…..

Prolog de … Eugen Dorcescu

Poem din cartea *Biblice*
Editura Marineasa

Timişoara, 2003

N-a fost cu neputinţă. N-a fost greu.
Aseară am vorbit cu Dumnezeu.
La fel de clar, de simplu, de senin,
Cum ai tăifăsui cu un vecin...
E drept că El tăcea. Sau, mai curând,
Iradia în fiecare gând,
În fiecare şoaptă şi impuls,
În fiecare zbatere de puls.
Doar eu grăiam. Şi iată că, treptat,
Discursul în tăcere s-a mutat,
Tăcerea s-a umplut de sens şi ţel,
Tăcerea era drumul către El.
Aşa-I vorbeam. Spunându-I tot, deschis,
Aşa-I vorbeam : Abis lângă abis.

Despre eremit…

Pe **Eugen Dorcescu** l-am cunoscut în anul 1987, în biroul său de redactor şef la Editura „Facla” din Timişoara. Lucra la cartea *Argonauții*, o colecție de volume în miniatură a celor care doreau să scrie, să fie poeți, debutanții, în căutarea lânii de aur. A reținut din scrierile mele placheta de debut *Fructul din fruct*, antologia debutanților apărând în anul 1988.

Discuția a fost una directă, solidă şi corectă. Scriitorul a dorit să-mi transmită implicit un mesaj: eşti responsabil de fiecare cuvânt pe care îl scrii. Poate nu le-am înțeles eu pe toate atunci, dar ulterior am înțeles că editorul nu a intervenit într-un fel asupra textului scris de mine, ceea ce trebuie să apreciez şi acum, este un compliment făcut unuia care urma să pornească la drum, un compliment care valida textul şi omul, mai ales.

Ulterior am descoperit prin librării volumele de versuri din ciclul ce se va numi *Biblice*, un ciclu necesar pentru Eugen Dorcescu şi pentru literatura română. Era deja după anul 1989, totuşi un an reper în ce priveşte manifestarea poeziei la poeții români.

Am citit cu o anumită curiozitate acele cărți, texte biblice versificate de Eugen Dorcescu, mi s-a părut straniu şi cumva degradant pentru un poet adevărat să apeleze la versificările unor cărți vechi, care oricum intraseră în dogmă.

Din nefericire pentru mine, la acea dată nu am citit şi nu am studiat **Scriptura**. Deci, nu aveam cum să înțeleg.

Ulterior am corespondat cu Eugen Dorcescu, *Internetul* a deschis posibilități reale de comunicare şi am beneficiat de principiul vaselor comunicante, adică nivelul de comunicare s-a echilibrat şi descoperirile au venit treptat. După ce am început să citesc şi să studiez **Scriptura**, am înțeles demersul scriitorului Eugen Dorcescu şi poate titlul unui volum de versuri scris de mine a fost *Pomul cu scribi*, pornind de la realitatea scrisului trăit în mod profund, văzând şi în poet unul dintre scribii care se țin cu ambele mâni de ramurile pomului cunoaşterii binelui şi a răului .

Eugen Dorcescu mi-a transmis în format electronic volumele sale, poate prin anii 2007 - 2008. Am fost puțin nedumerit, dar am înțeles că opera trebuie încredințată direct oamenilor, aceasta fiind poruncă divină, textul scris se încredințează omului şi cartea nu este un obiect de decor, de pus pe raft, în biblioteca amenajată modern sau clasic. Era, poate, cea mai profundă apreciere pe care o putea face o persoană despre mine. Eram de încredere, adică. Înțelegeam. Sau începusem să înțeleg.

Eugen Dorcescu mi-a dat o scurtă recomandarea pentru a putea deveni membru U.S.R., adică puteam să acced în **breasla** scriitorilor, eram scrib cu legitimaţie şi misiune.

Recomandarea sa a fost una exactă şi utilă, dar dincolo de cuvinte am înțeles că harul ce ți-a fost încredințat trebuie să aducă şi mai mult rod. Păstrez recomandarea sa ca un act de descoperire mai curând decât ca un demers administrativ. Am apelat la dânsul pornind de la *Fructul din fruct*, ceea ce a început a avut un fel de ieşire prin cer, era o destinație posibilă.

Când scriu despre Eugen Dorcescu gândesc la cele profunde, la călătoria inițiatului, o călătorie necesară şi pregătitoare.

Din păcate, literatura modernă nu pune accentul pe cunoaşterea iluminată şi pe necesitatea inițierii prin scrierea operei, ca un mod de salvare prin cunoaştere şi revelație.

De reținut la scriitor, profesionistul devine un simplu scrib, Eugen Dorcescu reia ritualul inițial al scribului care stă aplecat peste pergament şi scrie cuvintele care trebuie, nimic în plus, nimic în minus, cu simplitatea măreției.

Rescriind textul biblic cu migală, opera devine ştiința adevărului, formulă matematică de fixarea eternității în cuvintele ce ni s-au dat în limba română.

Dincolo de textul scris de Eugen Dorcescu există **abisul** aşa cum omul limitat percepe nelimitarea lui Dumnezeu, dar totul devine

posibil când ai o relație cu Dumnezeu în modul acesta.

Eugen Dorcescu, prin opera sa, lansează o provocare pentru scriitori, opera scrisă ca mod de purificare prin cuvinte pentru a descoperi Cuvântul. Iar Cuvântul are atâtea posibilități de a vedea cu ochii inimii încât abisul poate fi chiar pe o stradă la Tenerife, numărul 7.

Cine dorește să citească o poezie care să-l învețe cum să călătorească spre alte zări, va citit Eugen Dorcescu, va accepta provocarea și va putea vedea destinația reală.

Poezia religioasă, o stare…

Moto:
„Te laud Tată, Doamne al cerului şi al pământului, pentru că ai ascuns aceste lucruri de cei înțelepți şi pricepuți, şi le-ai descoperit pruncilor„. (Biblia, Matei 11 : 2)

Lui Eugen Dorcescu

În Revista „ Reflex „ numerele 7-9 din 2006, pe lunile iulie-septembrie, artistul complex care este Eugen Dorcescu publică un eseu important intitulat *Poezia Mistico-religioasă, structură şi interpretare*. Eseul este unul dintre cele mai importante din ultima vreme din cultura română iar autorul, dar şi redactorul şef al revistei, poetul Octavian Doclin, au avut o inițiativă esențială pentru lumea scriitorilor. Meritoriu, eseul se adresează *„poeților tineri, care îmi sunt prieteni„* - după cum menționează, lucid, Eugen Dorcescu, pentru că acest domeniu nu poate fi lăsat în ruină, ci este unul mereu nou.

Problemele spirituale puse de artistul Eugen Dorcescu în fața poetului sunt rezolvate cu mult har, profesionalism şi din poziția cea mai corectă, din interiorul poeziei mistico-religioase, pentru că astfel de poezie este una vie, una în care ar

trebui şi trebuie să existe multă viață, adevăr, o poezie care luminează şi arată Calea…

Domeniul este constant trecut cu vederea de importanții critici din țară preocupați de imaginea proprie şi lucrători la un sistem critic propriu care să scoată în evidență opera scrisă în timp real, care până la urmă se dovedeşte a fi în timp ireal…

În România este o criză a valorilor, iar aceasta se manifestă şi în lumea scriitorilor, creatorii încă nu s-au trezit cu adevărat, valorile umaniste par tot mai mult instabile şi provoacă plictis sau nu duc nicăieri pentru public, nu mai sunt cei care comandă opere literare pentru un anumit scop de partid, fondurile care vin de la stat sunt direcționate politic după criterii care nu sunt favorizante pentru marea creație… Din acest motiv valorile creştine pot da sens unei culturi, pot revitaliza lumea literară şi pot atrage dorul după o carte bună a unui cititor abrutizat şi manipulat prin alte mijloace de comunicare.

În mod evident Eugen Dorcescu abordează valorile creştine ferm convins că de acolo poate veni un nou suflu în lumea creatorilor adevărați de poezie, de cultură.

Fiind cu toții într-un areal creştin, pentru scriitorii români, mai ales, acest eseu lămureşte multe şi arată direcția… Trebuie să recunoaştem că toți marii creatori au simțit nevoia ca la un moment dat să scrie o operă importantă pornind de la Hristos şi de la Evanghelie pentru că altfel

viața lor, ca artiști mari, nu s-ar fi justificat, în final.

Desigur, tema fiind atât de profundă, provoacă și incintă, iar asupra domeniului trebuie ca fiecare artist să mediteze în adevăr, să nu se mintă pentru că adevărata operă a unui scriitor, poet sau chiar prozator, este viața sa, opera scrisă fiind efectul vizibil a unei dimensiuni nevăzute…

Premisa de la care putem porni este că poetul, poet care scrie poezie mistico-religioasă, trebuie să simtă și să fie convins de șansa extraordinară de a fi o ființă nouă, altfel decât în lume, născut din nou, altfel scrisul său nu mai este al unui filozof sau literat care abordează o anumită zonă interesantă și de multe ori cu multe lucruri senzaționale, scrisul său este **scrierea cu trupul**.

Nașterea din nou este premisa pentru că este de natură spirituală, iar carnea este neputincioasă, omul, ca ființă, nu are putere doar trăitor în carne, limitat la carne (sarx). Dar și carnea are regulile ei, trebuie să rămână curată, pentru că trupul poetului este, evident, Templul, un Templu pus la dispoziția unei trăiri directe.

Cel care scrie poezia de genul acesta trebuie să umble cu Dumnezeu, precum altădată Enoh sau Noe, precum oamenii chemați la Cină… Acest lucru înseamnă un fel de renunțare la lume, fiind în lume, în mijlocul neamului tău care dintr-o dată este un altul… Intri în arcă, o arcă spirituală care poate salva de la potop.

Ceea ce este important este că Biblia, pentru că de acolo vin toate, de la Cuvânt, arată spre un lucru important: cuvântul lui Dumnezeu este unul viu care lucrează asupra fiinţei în adâncul ei, în structura ei intimă, poate curăţa, poate da energie, poate deschide calea spre cer a omului, locuind în poem în acelaşi timp. Biblia este singura carte care îl cuprinde pe om, dar mai ales pe artist, în şcoala superioară lui Dumnezeu şi cel ce studiază este studiat de cuvânt, un fenomen real, altfel decât la universităţile autorizate de minister… În oglinda acestui **cuvânt** devenim fără apărare, descoperiţi, nu ne mai putem minţi, nu mai putem trişa cu talentul nostru folosit după ureche, după regulile lumii… Goliciunea pe care începe să o vadă poetul creştin este una care îi marchează fiinţa şi îşi vede clar destinul ca ratarea ţintei, ca eşec… De la această recunoaştere şi cunoaştere începe vălul să se ridice, poemul ţâşneşte din inima celui care scrie…

Ceea ce este important pentru poet este ca prin opera sa să-L poată cunoaşte pe Dumnezeu la nivelul umil al poemului, al scrisului şi pentru a transmite această Cunoaştere a Lumii de Sus, pentru care nu există cuvinte de exprimare în mod concret, doar limbajul pur spiritual (duhovnicesc) îl poate rezolva, într-o anumită măsură, însă. Când ajungi să realizezi acest lucru important, lumina devine orbitoare, iar cuvintele nu mai transportă lumea spre lume, ci, iată, cerul spre om şi creează posibilitatea traseului om cer. Cunoaşterea lui Dumnezeu cutremură fiinţa

poetului şi-l face o altă ființă, totul este interactiv pentru că adevărul eliberează, ne face liberi în mod existențial, iar asta ne cheamă să redescoperim că patria în care am putea locui altfel este chiar inima noastră, mintea noastră, ca în locul Prea-Sfânt, Dumnezeu s-a semnat chiar în interiorul omului, semnătura Lui ESTE acolo…

Lucrurile la care ajunge poetul care scrie despre credința în Dumnezeu sunt unele care depăşesc limitele cunoaşterii, dar prin revelația particulară totul capătă sens, pentru restul e nebunie, chiar dacă eşti academician sau profesor universitar, premiant…

Oare poate renunța poetul tânăr la ceea ce crede că a ajuns să cunoască pentru a descoperi Cunoaşterea, poate el considera totul ca neînsemnat pentru a ajunge să se cutremure cu adevărat şi să ia totul de la capăt?

E marea încercare, dar experiența aceasta este un adevărat prag pe care va trebui să-l treacă…

Apostolul Pavel scria că a trebuit să considere totul ca pe un gunoi pentru a ajunge să-L cunoască pe Hristos, în final, iar apostolul a fost, trebuie să reliefăm, şi o mare personalitate a vremurilor antice, om de cultură, cunoscător al filozofiei antice, a marilor cărți ale evreilor, a lumii, a Europei şi Asiei, a Imperiului Roman dar şi a celor din Atena cea veche…

Învierea este reală pentru că este posibilitatea de a continua să exişti într-o altă dimensiune prin

grația lui Dumnezeu și asta dă putere… Trecerea dintr-o lume în alta, dintr-un veac în altul, se poate trăi și realiza numai prin poezie și credință, prin știința înaltă de a te lăsa desăvârșit de Cuvânt…

Existența întru mântuire este mesajul poeziei mistico-religioase scrie Eugen Dorcescu și are dreptate, dar cuvântul acesta așa cum sună în limba română este totuși altfel în limba veche grecească (koiné) sau în ebraica veche, sensurile sunt mai profunde iar poetul tânăr va trebuie să redescopere că de fapt este posibilitatea omului să fie dus „la loc larg„ - dincolo de spațiul acesta strâmt din secunda trăită, e libertate nelimitată, eliberarea, salvarea spirituală a omului…

A fi dus „la loc larg„…

O analiză semantică a unor termeni din Evanghelie și din tot Noul Testament ar da posibilitatea poetului să descopere ce înseamnă „loc larg„…

Artistul Eugen Dorcescu a intuit că e nevoie de multă aplecare pentru a realiza esența poeziei mistico-religioase când a apelat la variantele versetelor biblice din perspectiva a mai multor limbi străine…

Darul de a scrie poezie religioasă și mistică este un dar care depinde de Dumnezeu exclusiv, pentru că prin Duhul Sfânt vin toate darurile, dar asta înseamnă multă smerenie pentru că darul este dat după voința divină, este dat pentru altul întru zidire, nimic din gloria terestră la care ar putea visa un poet…

Apostolul Pavel scria că omul este poemul lui Dumnezeu, opera Lui de artă...

Artistul Eugen Dorcescu, sublinia în eseul său că spiritul este primordial în relația lui cu materia, dar întruparea lui Hristos este o realitate materială, (kenoză), altfel nu se poate… de aceea poezia mistico-religioasă nu se scrie, se întrupează…

Tema nu poate fi preluată din mers, e o temă care nu este o joacă literară, ci una de stare, iar lumea nu înțelege din primul moment. Fantezia intră în joc, dar este cenzurată de viziunea creştină, paradoxal, fantezia capătă dimensiune nelimitată, dar mereu este limitată de termenii teologici, duhovniceşti. Repetarea unor stări în diferite forme nu reprezintă neapărat monotonie, ci cenzurarea impusă de textul biblic, necesară în timpul concret în care scrie poetul poemul său religios.

Documentarea poetului care abordează o astfel de poezie necesită efortul de ajunge la adevăr, adevărul lui Dumnezeu. Lucrurile se complică în momentul în care sensul textului biblic te trimite la sensul limbii în care a fost scris, la limbajul din vremea în care a fost scris: ebraica veche, limba greacă veche, arameica… Din acest punct de vedere, scribul modern, scriitorul, este un martor al lucrărilor lui Dumnezeu, conform versetului din cartea Faptele Apostolilor[1].

---

[1] Act 1:8, Biblia.

Privind din punctul de vedere al pragmatismului, literatura creştină pare a fi în stagnare. O anumită atitudine a oamenilor care slujesc în culte autorizate sau în Biserică, gripează fenomenul lansării unor opere bazate pe valorile creştine şi a unor scriitori care au ca temă a preocupărilor lor valorile creştine.

Este o teamă ca dogma să nu fie afectată. În aparență teologii au dreptate, până unde poate un simplu scriitor să interpreteze Scriptura şi să scrie în lumina Duhului Sfânt? Iată paradoxul!

(CEV) „But the Holy Spirit will come upon you and give you power. Then you will tell everyone about me in Jerusalem, in all Judea, in Samaria, and everywhere in the world".
(ESV) „But you will receive power when the Holy Spirit has come upon you, and you will be my witnesses in Jerusalem and in all Judea and Samaria, and to the end of the earth".
(KJV) „But ye shall receive power, after that the Holy Ghost is come upon you: and ye shall be witnesses unto me both in Jerusalem, and in all Judaea, and in Samaria, and unto the uttermost part of the earth".
(KJV+) „But[G235] ye shall receive[G2983] power,[G1411] after that the[G3588] Holy[G40] Ghost[G4151] is come[G1904] upon[G1909] you:[G5209] and[G2532] ye shall be[G2071] witnesses[G3144] unto me[G3427] both[G5037] in[G1722] Jerusalem,[G2419] and[G2532] in[G1722] all[G3956] Judaea,[G2449] and[G2532] in Samaria,[G4540] and[G2532] unto[G2193] the uttermost part[G2078] of the[G3588] earth.[G1093]".
(RDCT) „Ci voi veți primi o putere, cînd Se va pogorî Duhul Sfînt peste voi, şi-Mi veți fi martori în Ierusalim, în toată Iudea, în Samaria, şi pînă la marginile pămîntului".
(ROB) „Ci veți lua putere, venind Duhul Sfânt peste voi, şi Îmi veți fi Mie martori în Ierusalim şi în toată Iudeea şi în Samaria şi până la marginea pământului".

Teologii şi-au rezervat o anumită libertate de a interpreta faptele, oamenii, mesajul divin. Consideră că au autoritatea să o facă.

Problema nu este nouă în peisajul literaturii în general. Se ştie că literatura creştină este un mijloc de îmblânzire a lumii, o metodă de a transmite mesajul corect...

Analizând fenomenul, putem să apreciem câteva situaţii:

- Există autori care de la bun început scriu după moda teologică punând accentul pe mesajul educativ, scriu într-un fel la comandă, pe teme date, frust, fără talent, inventând povestiri aparent simple, pentru a ajunge la cititorul obişnuit, dornic de semne… Aceşti autori pot fi subvenţionaţi de biserici, asociaţii creştine, au vânzarea asigurată, editurilor de genul acesta le merge bine, cărţile se vând în biserici, la adunări, etc. Metoda este aplicabilă şi la propaganda oficială şi până la un punct este utilă, dar există un punct unde kich-ul este prezent, diletantismul e la modă, superficialitatea primează.
- Există şi scriitori care sunt sinceri, Scriptura e un loc spiritual important, le marchează viaţa, iar temele pe care le abordează în operele lor sunt bazate pe valori creştine, pe idei corecte, pe principii morale adânci. Luându-şi libertatea de a crea o operă literară bazată

de valori creştine în mod original nu intră neapărat în sfera de interes a bisericii, munca lor este privită ca o toană, ca o pasiune secundară, idei singulare şi depărtate de viața bisericii. Apoi mai este o problemă, preoții ori pastorii, după cum este organizată biserica respectivă, nu au capacitatea de a administra spiritual oameni cu astfel de daruri, îi obosesc artiştii, mai mult, îi contrariază, apoi apar ca duşmani ai adunărilor pentru că darurile lor aduc ceva nou, ceva care sună ciudat.

- Există mari scriitori care au scris cărți curajoase, pe teme controversate sau teme solide, plecând de la textul Biblic. Au scris la o vârstă matură, când numele lor era deja cunoscut, stabilizat şi reprezentau o voce. Au considerat că e de datoria lor să-şi dea zeciuiala în modul acesta, ofrandă pentru Dumnezeu, sincer, direct, cutremurător.

Scriptura oferă teme interesante pentru scriitor, pentru artist, în general.

În cartea ***Osea*** este scrisă o interesantă povestire, actuală şi dureros de reală. Un om a lui Dumnezeu, având o credință sinceră, va trebui să trăiască şi să convieţuiască alături de Gomera, o femeie păcătoasă, să o iubească până la sfârşit, cu toate consecințele. Sfințenia şi curvia alăturate. Care biserica va accepta o operă literară în care un preot sau pastor ar fi personajul principal al

unui roman având soție o femeie cu pasiuni extreme şi trebuind să o iubească până la capăt, fără să o poată părăsi. Şi totuşi Dumnezeu i-a cerut lui ***Osea*** să aibă de soție pe Gomera, pentru a transmite un mesaj poporului păcătos despre dragostea nemărginită şi neînțeleasă a lui Dumnezeu pentru om.

În Cartea ***Ezechiel*** autorul aseamănă pe Israel cu o fată abandonată crescută cu drag, ajunsă femeie frumoasă şi ajungând să păcătuiască şi, încă pe bani, cu alți străini, cu bărbați din lume, uitând pe Dumnezeu. Metafora este relevantă, imaginea e dură, dar reală. Totuşi care preot sau pastor ar accepta un roman actual scris în modul acesta, cu trimiteri clare având ca fundal Biserica?

Exemplele ar putea continua. Scriptura e plină de viață, iar un scriitor va găsit mereu teme actuale, luând ca reper narațiunile cărților sfinte.

Majoritatea teologilor scriu în studiile lor că biserica are nevoie de revigorare, că oamenii au nevoie de un mesaj pertinent care să le consolideze viața. De înviorare. Oamenii care acceptă să se transforme, lucrați de Cuvântul divin pot aduce ceva interesant, nou.

Dumnezeu însă a arătat omului soluția: *„Psa. 36:9 Căci la Tine este izvorul vieții; prin lumina Ta vedem lumina”.* – **Psalmul 36 din Scriptură.**

toamna, 2006 – februarie 2013

Un CV - EUGEN DORCESCU

Repere biografice:

Nume: BERCA
Prenume: EUGENIU
Pseudonim: **EUGEN DORCESCU**
Data naşterii: 18 martie 1942.
Locul naşterii: Târgu-Jiu, judeţul Gorj, Str. Victoriei, nr. 93.
Părinţii: tatăl – Eugenie Berca, învăţător; mama – Alexandra Berca (născută **Dorcescu**), învăţătoare.
Poet, eseist, prozator, traducător din limbile franceză şi spaniolă.
Născut la 18 martie 1942, Târgu-Jiu. Căsătorit cu Olimpia Berca, critic şi istoric literar.

Studii:
Liceul „Fraţii Buzeşti", Craiova (1961),
Facultatea de Filologie, Universitatea din Timişoara (1966),
Doctor în filologie, Universitatea din Timişoara (1975).

Profesii şi locuri de muncă:
Cercetător, cercetător ştiinţific, cercetător ştiinţific principal la Filiala din Timişoara a Academiei Române (1966–1984);

Redactor, apoi redactor-şef la Editura Facla din Timişoara (1985–1989),
Director al Editurii Facla (1990), funcţie din care demisionează în acelaşi an.

Colaborează la: „Luceafărul”, „Amfiteatru”, „Viața Românească”, „Orizont”, „Steaua”, "Familia", „Convorbiri literare”, „Limba română”, „Meridianul Timişoara”, „Poesis”, „Saeculum”, „Renaşterea Bănățeană. Paralela 45”, "Banat", "Orient latin", "Reflex", "Caligraf", "Tabor", „Învierea”, „Farul creştin”, „Harul”, „Knijževni život”, „Il ponto” (Milano), „Impegno” (Mazara del Vallo), „Kulturen život” (Macedonia), „Dorul” (Norresundby, Danemarca), „Kulturen život” (Skoplje), "Agero" (Germania), "La opinion de Tenerife" (Spania), "Cuadernos de Matematico" (Spania), "tenemoslapalabra" (Spania), "ABC cultural" (Spania), "Critica" (Mexic), Radio Bucureşti, Radio Timişoara, Radio Reşiţa, TV Analog Timişoara, TV Europa Nova Timişoara, TVR Timişoara, TVR Bucureşti etc.

Volume publicate:
Pax magna, poezie, Bucureşti, Cartea Românească, 1972;
Metafora poetică, eseu, Bucureşti, Cartea Românească, 1975;
Desen în galben, poezie, Timişoara, Editura Facla, 1978;

Embleme ale realității, eseu, Bucureşti, Cartea Românească, 1978;
Arhitectura visului, poezie, Timişoara, Editura Facla, 1982;
Culegătorul de alge, poezie, Timişoara, Editura Facla, 1985;
Dodoacă şi Biciuşcă, proză fantastică, Timişoara, Editura Facla, 1986;
Castelul de calcar, proză fantastică, Bucureşti, Editura Ion Creangă, 1988;
Căsuța fermecată, povestiri, Iaşi, Editura Junimea, 1989;
Epistole, versuri, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1990;
Cărarea din insulă, proză fantastică, Timişoara, Editura Excelsior, 1991;
Psalmii în versuri, Timişoara, Editura Excelsior, 1993;
Cronică, versuri, text coperta a IV-a G. I. Tohăneanu, Timişoara, Editura de Vest, 1993;
Piticul arămiu, povestiri, Timişoara, Editura de Vest, 1995;
Abaddon, poezie, Timişoara, Editura Amarcord, 1995;
*Psalmii în versur*i, ediția a II-a revăzută şi adăugită, Timişoara, Editura Marineasa, 1997;
Ecclesiastul în versuri, Timişoara, Editura Marineasa, 1997;
Pildele în versuri, Timişoara, Editura Marineasa, 1998;
Poezii despre şi pentru Raluca, Timişoara, Editura Excelsior, 1998;

Scrisori la un prieten, scrisori literare, Timişoara, Editura Excelsior, 2000;
Exodul, poezie, text coperta a IV-a Adriana Iliescu, Timişoara, Editura Augusta, 2001;
Omul de cenuşă, poezie, antologie de autor, cu o prefaţă de Adrian Dinu Rachieru, scurtă crestomaţie critică („Opinii") şi bio-bibliografie de Olimpia Berca, text coperta a IV-a Virgil Nemoianu, Timişoara, Editura Augusta, 2002;
*Elegii,*poezie, text coperta a IV-a Adriana Iliescu, Timişoara, Editura Mirton, 2003;
Biblice, volum antologic, conţinând *Psalmii, Eclesiastul, Pildele şi Rugăciunea regelui Manase*, text coperta a IV-a, Valeriu Anania, Timişoara, Editura Marineasa, 2003;
Moartea tatălui, poezie, prefaţă de Ion Arieşanu, Timişoara, Editura Marineasa, 2005;
Basme şi povestiri feerice, volum antologic, Timişoara, Editura Eubeea, 2005;
L'histoire d'une névrose, Unsprezece povestiri francofone, Timişoara, Editura Mirton, 2007; *În Piaţa Centrală*, poezie, Editura Marineasa, 2007, cu o prefaţă de Virgil Nemoianu;
Poetica non-imanenţei, eseu, Editura Palimpsest, Bucureşti, 2009;
drumul spre tenerife, poezie, Editura Eubeea, Timişoara, 2009;
Elegiile de la Bad Hofgastein, poezie, Editura Mirton, Timişoara, 2010.

Volume publicate la edituri on-line:

Omul din oglindă, poezie, antologie de autor (2003 - 2009), Editura on-line Semănătorul, Bucureşti, 2009; ediția a II-a, revizuită, Editura Globusz, 2009;
Abyssus abyssum invocat, antologie tematică de autor (1972 - 2009), Editura on-line Semănătorul, Bucureşti, 2009.
Poemele bătrânului - Poemas del viejo, ediție bilingvă, Editura on-line Semănătorul, Bucureşti, 2010.

Volume colective:
9 pentru eternitate, Asociația Scriitorilor din Bucureşti, 1977;
Noul Atlas lingvistic român pe regiuni. Banat, Bucureşti, Editura Academiei, 1980;
Ceasuri de seară cu Ion Agârbiceanu, o carte gândită şi alcătuită de Mircea Zaciu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1983;
Limbaj poetic şi versificație în secolul al XIX-lea, Universitatea din Timişoara, 1975–1984;
O mie şi una de poezii româneşti. Antologie de Laurențiu Ulici, Bucureşti, Editura Du Style, 1997;
Dicționarul scriitorilor români, coordonatori Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, Bucureşti, Editura Fundației Culturale Române, 1998 etc.

Volume traduse:
Pierre Loti, *Doamna Crizantema*, roman, Editura Excelsior, Timişoara, 1998;

Coriolano Gonzalez Montanez, *Călătoria*, poezie, Editura Mirton, Timişoara, 2010;
Rosa Lentini, *Tsunami şi alte poeme*, Editura Mirton, Timişoara, 2011;
Andrés Sánchez Robayna, *Umbra şi aparența,* poezie, Editura Mirton, Timişoara, 2012.

Traduceri ale versurilor lui E. D.*:*
Volume colective:
Poeti romeni contemporanei, traducere de Viorica Bălteanu, Mazara del Vallo, Editura Impegno'80, 1986;
Casa Faunului. 40 de poeți contemporani transpuşi în engleză, franceză şi germană, Timişoara, Editura Hestia, 1995;
Andrés Sánchez Robayna (ed.), *Ars poetica (Versiones de la poesía moderna)*, Editura Pre-Textos, Valencia, Spania, 2011;
ANTOLOGÍA POESÍA UNIVERSAL: MÁS DE 9.100 POETAS DE 175 PAÍSES - Editor: Fernando Sabido Sánchez, Madrid, 2012.

Volume personale:
Eugen Dorcescu*, el camino hacia tenerife,* Idea Ediciones, Santa Cruz de Tenerife - Las Palmas de Gran Canaria, Spania, 2010;
Eugen Dorcescu, *Poemas del viejo - Poemele bătrânului*, cu o prefață de Andrés Sánchez Robayna, Ediciones Igitur, Montblanc (Tarragona), Spania, 2012.

Referințe critice (selectiv, în volume):
Marian Popa, *Dicționar de literatură română contemporană*, Editura Albatros, Bucureşti, 1977; Florea Firan, *Profiluri şi structuri literare*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1986; Alexandru Ruja, *Parte din întreg*, I, Editura de Vest, Timişoara, 1994; Laurențiu Ulici, *Literatura română contemporană*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1995; Olimpia Berca, *Dicționar al scriitorilor bănățeni*, Editura Amarcord, Timişoara, 1996; Carmen Odangiu, *Jocul cu umbra*, Fundația Culturală „Ioan Slavici", Arad, 1996; Gheorghe Mocuța, *La răspântia scriiturii*, Editura Mirador, Arad, 1996; Gheorghe Luchescu, *Din galeria personalităților timişene*, Editura „Dacia Europa Nova", 1996; Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu,*Dicționarul scriitorilor români*, D-L, Editura Fundației Culturale Române, Bucureşti, 1998; Alexandru Ruja, *Parte din întreg*, II, Editura Excelsior, Timişoara, 1999; Aquilina Birăescu, Diana Zărie, *Scriitori şi lingvişti timişoreni,* Editura Marineasa, Timişoara, 2000; Gheorghe Mocuța, *Pe aceeaşi arcă*, Editura Mirador, Arad, 2001; Marian Popa, *Literatura română de azi pe mâine*, II, Fundația Luceafărul, Bucureşti, 2001; *Who's Who în România,* Bucureşti, 2002; Rodica Opreanu, *Flux continuu,* Editura Augusta, Timişoara, 2002; Alexandru Ruja, *Literatura*

română contemporană. Poezia I, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2002; Ildico Achimescu, *Ca sticla, zidul*, Editura Augusta, Timişoara, 2004; Mircea Şerbănescu, *Timişoara – memorie literară II,* Editura Artpress, Timişoara, 2004; Mircea Lăzărescu, *Despre sărbători, grădini şi logos*, Editura Brumar, Timişoara, 2004; *Dicţionarul general al literaturii române, C – D,* Academia Română, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2004; *Dicţionar al scriitorilor din Banat*, Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2005; Aurel Sasu, *Dicţionarul biografic al literaturii române*, Editura Paralela 45, Piteşti, 2006; Alexandru Ruja, *Printre cărţi,* Editura Universităţii de Vest, Timişoara, 2006; Ion Jurca Rovina, *În umbra scenei*, Editura Zamolsara, Timişoara, 2006; Al. Doru Şerban, Nelu Vasile, *Autori gorjeni şi cărţile lor*, Editura Măiastra, Târgu-Jiu 2007; Paul Eugen Banciu, Aquilina Biräescu, *Timişoara literară. Dicţionar biobibliografic al membrilor Uniunii Scriitorilor – Filiala Timişoara*, Editura Marineasa, Timişoara, 2007; Livius Petru Bercea,*Itinerar critic*, Editura Hestia, Timişoara, 2007; Livius Petru Bercea, *Scriitori şi cărţi*, Editura Nagard, Lugoj, 2008; Rodica Opreanu, *Întâmpinări cordiale*, Editura Eubeea, Timişoara, 2008; Ion Arieşanu, *Printre înţelepţi*, Editura

Eubeea, Timişoara, 2008; Mircea Lăzărescu, *Odiseu fără Ithaca*, Editura Bastion, Timişoara, 2009; Alexandru Ruja, *Printre cărți – prin ani*, Editura Universității de Vest, Timişoara, 2009; Lăcrămioara Ursa, *Pecetea destinului. Creatori în Banat*, Editura Eurovest, Timişoara, 2009; Sorina Ianovici-Jecza, Olimpia Berca, *Poezia lui Eugen Dorcescu. Crestomație critică*, Fundația Interart Triade, Brumar, Timişoara, 2009; Constantin Stancu, ***Abisul de lângă noi sau o călătorie inițiatică alături de Eugen Dorcescu***, Editura on-line Costyabc, Hatzegworld, 2010; Iulian Boldea, *Aproximații*, Editura Ideea Europeană, Bucureşti, 2010; Constantin Buiciuc, *Oglinda lui Narcis, II*, Editura Marineasa, Timişoara, 2011; Boris Crăciun, Daniela Crăciun-Costin, *Dicționarul scriitorilor români de azi*, Editura Porțile Orientului, Iaşi, 2011; Alexandru Ruja, *Lecturi – cărți – zile*, Editura Universității de Vest, Timişoara, 2012; Marian Popa, *Istoria literaturii române de azi pe mâine, II,* Editura Semne, Bucureşti, 2009 etc.

Constantin Stancu – Un scurt interviu cu Eugen Dorcescu

1. Întrebare Constantin Stancu: De-a lungul vieții, ce ați considerat că vă lipsește cel mai mult?

Răspuns Eugen Dorcescu: *Puterea de o ieşi biruitor – ca ființă cu necesități spirituale conştientizate – în lupta dintre carne şi duh.*

2. Întrebare Constantin Stancu: Ce ați învățat de la adversarii sau duşmanii dumneavoastră?

Răspuns Eugen Dorcescu: *Nu mi-am cunoscut nici un fel de adversari ori duşmani, poate şi fiindcă nu m-a preocupat, câtuşi de puțin, existența, ori non-existența lor. Nu ştiu, deci, dacă ei vor fi existat cumva, sau dacă există încă. Ceea ce ştiu e că iluzia prezenței lor n-a ajuns absolut niciodată să-mi maculeze conştiința. Eu cred că suntem, cu toții, prea muritori, prea pulbere şi cenuşă, spre a ne pierde vremea, spre a ne irosi viața, cu duşmani şi duşmănii. De altfel, când constați, cu surprindere şi amărăciune, că cineva, un oarecare, nu are încredere în tine, trebuie să te întrebi dacă nu cumva acest lucru se întâmplă fiindcă, de fapt, tu*

nu ai încredere în el. Aidoma, e posibil ca un ins să-şi genereze propriii duşmani, prin chiar antipatia ascunsă, eventual subconştientă, pe care le-o poartă acelora, mai înainte ca ei să-l duşmănească.

3. Întrebare Constantin Stancu: O întrebare clasică: ce înseamnă dragostea pentru dumneavoastră, la modul practic, de zi cu zi?

Răspuns Eugen Dorcescu**:** *Pentru mine, dragostea ar putea însemna, spre exemplu, încercarea, dorința sinceră (şi pusă în act, nu doar clamată) de a trăi tu în locul celuilalt, atunci când ar fi cu putință să-l scuteşti, prin aceasta, de ororile vieții.*

4. Întrebare Constantin Stancu: Care sunt cărțile pe care le preferați şi de ce le preferați pe acestea şi nu altele?

Răspuns Eugen Dorcescu**:** *Am mai spus-o şi cu alte prilejuri: Am citit şi citesc mult, şi în mai multe limbi. Dar singura Carte pe care o* ***citesc*** *într-adevăr, pe care o citesc mereu, pe care o cercetez în fiecare zi, este* ***Biblia****. Aici nu e vorba de a prefera. În termeni fundamentali, decisivi, nici nu există altă Carte în afară de* ***Biblie****.*

5. Întrebare Constantin Stancu: Care este locul în care vă simțiți cel mai bine?

Răspuns Eugen Dorcescu**:** *Sunt mai multe asemenea locuri: acasă, la Timişoara, şi la München, lângă soția mea, lângă fiicele noastre şi lângă nepoții noştri ; într-o anumită Poiană, în preajma căreia am copilărit şi care ocupă un spațiu privilegiat în mitologia mea personală; în Isla de los afortunados, Tenerife, „le lieu où je pourrais vivre, où je voudrais mourir", cum mărturisesc în* ***drumul spre tenerife****.*

6. Întrebare Constantin Stancu: Ce înseamnă pentru dumneavoastră gândul acesta: acum?

Răspuns Eugen Dorcescu**:** *Nimic. În timp (şi în spațiu), în imanență, omul de pământ,* ***ha' adham,*** *împotriva a ceea ar putea să-şi închipuie el, nu este decât „o suflare", adică, în cele din urmă, nimic. Dacă suntem cu adevărat ceva, suntem numai în transcendență, în eternitate, ca spirit.*

Eugen Dorcescu

Din amintirile unui scrib. Cum am lucrat la Versiunea Bartolomeu Valeriu Anania a Sfintei Scripturi

Biografia mea literară, drumul meu în viață și în literatură – așa cum sunt ele și atâta cât sunt – au întâlnit, la anume răspântii, o seamă de personalități, pe care, aș inclina să cred, le-a rânduit acolo Providența. Debutul în revistă ("Luceafărul", București, 1971) mi-a fost vegheat de Alexandru Philippide, Ștefan Bănulescu și Cezar Baltag. Cel editorial (Cartea Românească, București, 1972) – de Marin Preda, Mircea Ciobanu și Mihai Gafița. Receptarea creației mele, în exegeza românească, îi datorează enorm Profesorului Virgil Nemoianu, geniului său hermeneutic. Iar dincolo de hotarele țării (cu deosebire în lumea hispanică), poezia mea este cunoscută grație unor confrați de gust și de talent, ce s-au silit fie a o traduce (Rosa Lentini, Coriolano González Montañez), fie a o include în prestigioase antologii și a o comenta

(reputații scriitori şi profesori Andrés Sánchez Robayna şi Jaime Siles, poetul şi pictorul Fernando Sabido Sánchez, autor al unei monumentale enciclopedii de poezie universală contemporană etc.).

Toate acestea – la un palier precumpănitor estetic. Cât despre domeniul strict spiritual, am avut şansa de a mă afla, nu puțină vreme, în preajma unor ierarhi iluştri: Părintele Nicolae Corneanu, Mitropolit al Banatului, şi Părintele, de pioasă aducere-aminte, Bartolomeu Valeriu Anania, Mitropolit al Vadului, Feleacului şi Clujului.
Aşadar, ca om şi scriitor, mă pot considera fericit.

*

Pe Părintele Bartolomeu Valeriu Anania l-am cunoscut numai în duh. Nu ne-am întâlnit niciodată față către față. Ceea ce nu ne-a împiedicat – ci, poate, dimpotrivă – să comunicăm profund şi esențial. Am corespondat, ne-am dăruit cărți, am purtat repetate convorbiri telefonice. Şi, mai presus de toate şi de orice, am trudit împreună (mă încumet a zice), dar în

măsuri mult diferite, fireşte, la ediţia din 2001 a ***Sfintei Scripturi*** – ***Biblia sau Sfânta Scriptură***, *Ediţie jubiliară a Sfântului Sinod, Versiune diortosită după Septuaginta, redactată şi adnotată de* ***Bartolomeu Valeriu Anania***, *Arhiepiscopul Clujului, sprijinit pe numeroase alte osteneli.*

*

Între aceste "numeroase osteneli" se înscrie şi modesta-mi slujire. Este punctul cel mai înalt al muncii mele de editor, la fel cum, pe de altă parte, stihuirea *Psalmilor*, a *Ecclesiastului*, a *Pildelor* şi a *Rugăciunii regelui Manase* alcătuiesc rodul cel mai de preţ al carierei mele literare. Părintele Bartolomeu a tălmăcit şi comentat – cu harul său şi cu erudiţia sa – textul sacru; eu am hărnicit (alături de alţii) la corectură şi la revizia finală.

*

Dar iată cum a început totul.

În 1993, chiar înainte de Paşti, am publicat ediţia I a *Psalmilor în versuri*, la Editura Excelsior, Timişoara. Îndată după imprimare, am trimis câte un exemplar Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist,

Înalt Prea Sfinției Sale Părintelui Mitropolit Nicolae, precum şi Înalt Prea Sfinției Sale Părintelui Mitropolit Bartolomeu. Am primit, la scurt timp, scrisori de felicitare şi de mulțumire. Tot în 1993, am cumpărat, de la standul Catedralei Mitropolitane din Timişoara, ***Noul Testament***, ediție de probă, izvodită de Părintele Bartolomeu, în vederea versiunii integrale a ***Sfintei Scripturi***, după cum suntem înştiințați în *Nota asupra ediției*: "Potrivit unei vechi tradiții, această primă tipărire se consideră ediție de probă. Observațiile (motivate filologic şi teologic) vor fi mai mult decât binevenite, în vederea unei ediții ulterioare îmbunătățite, ca şi pentru pregătirea Bibliei integrale în noua versiune" (p. IX). Am citit textul, am găsit un număr de scăpări, le-am corectat, dar – de ce, oare? – nu am avut curajul să le semnalez.

*

După patru ani, în 1997, am tipărit, la Editura Marineasa, din Timişoara, ediția a II-a, revăzută şi adăugită, a *Psalmilor în versuri*. Un exemplar a luat drumul Clujului. Mi s-a răspuns cu: Valeriu Anania, *File de acatist*, Editura

Arhidiecezană, Cluj, 1996 ("Poetului Eugen Dorcescu, cu mulțumiri pentru *Psalmii în versuri*. V. Anania – Bartolomeu al Clujului – martie 1997"). În acelaşi an, şi tot la Editura Marineasa, am publicat, premieră, aş zice absolută, în cultura noastră, *Ecclesiastul în versuri*. Însemnările mele din vara lui 1997 îmi reîmprospătează memoria: *Ecclesiastul în versuri* a plecat spre Cluj-Napoca, spre Părintele Bartolomeu, în august 1997. A urmat scrisoarea de confirmare a primirii. Şi fluviul vremii şi-a continuat curgerea.

*

Momentul crucial al conlucrării noastre, şi al întâlnirii noastre în spirit, se leagă de apariția, în 1998, a *Pildelor în versuri* (de asemenea la Editura Marineasa). Atunci, ca răspuns la darul noii mele stihuiri, mi-a venit de la Cluj-Napoca ***Psaltirea***. *Versiunea Bartolomeu Valeriu Anania*, însoțită de o succintă dedicație: "Poetului Eugen Dorcescu, cu mulțumiri pentru *Pildele în versuri*. Bartolomeu al Clujului. Iunie 1998".

Am purces numaidecât la studiul ***Psalmilor*** şi al comentariilor infrapaginale. Şi, cum se întâmplă, când e

vorba de o ediție de probă, am descoperit mai multe erori tipografice. Le-am notat şi, după câteva zile de ezitare, le-am pus într-un plic, alăturându-le o misivă în care îl rugam pe Părintele Bartolomeu să-mi ierte îndrăzneala, să nu se supere din pricina acestor corecturi, dar m-am considerat dator, în calitatea mea de scriitor, de editor şi, mai cu seamă, de creştin, să-i aduc la cunoştință că textul este susceptibil de unele ameliorări filologice. Răspunsul a fost prompt şi categoric: nici pomeneală de supărare! Ca un desăvârşit cărturar ce era, Părintele îşi exprima gratitudinea că am citit cu atâta atenție ***Psaltirea***. Înțelesese, din primul moment, de atunci, din 1993, că iubesc ***Scriptura*** şi că mă străduiesc să-i cuprind şi să-i aprofundez mesajul – o va spune, de altfel, răspicat, în 2003, când a binevoit să însoțească volumul meu antologic *Biblice* (în care am pus laolaltă *Psalmii în versuri*, *Ecclesiastul în versuri*, *Pildele în versuri* şi *Rugăciunea regelui Manase*) cu o recomandare pe Coperta a IV-a*. Implicit – şi explicit – mă încuraja să stărui.

*

Din acea clipă au început să-mi sosească, una după alta, cărțile profetice, sapiențiale şi poetice ale ***Bibliei***, "întocmite – aflăm, de fiecare dată, din *Nota asupra ediției* – prin metoda comparativistă...în osteneala de a restaura prezența şi autoritatea Septuagintei în tradiția biblică ortodoxă (românească)". Astfel, în anul 1998, am primit ***Cântarea Cântărilor*** ("Poetului Eugen Dorcescu şi iubirii sale pentru limba română, cu îmbrățişare. Bartolomeu al Clujului. August 1998") şi, cred, ***Cartea lui Iov*** (apărută la Editura Anastasia, fără an). În 1999 – ***Cartea profetului Isaia*** ("Domnului Eugen Dorcescu, cu cele mai bune doriri. Bartolomeu al Clujului") şi ***Cartea profetului Ieremia*** ("Domnului Eugen Dorcescu, din toată inima. Bartolomeu al Clujului"), în 2000 – ***Cartea profetului Iezechiel***, ***Poezia Vechiului Testament*** ("Domnului Eugen Dorcescu, cu repetate mulțumiri pentru sprijinul filologic, omagiu. Bartolomeu al Clujului. Mărțişor 2000"), în 2001 – ***Cartea profetului Daniel şi ale celor doisprezece profeți mici*** ("Domnului Eugen Dorcescu, cu cele mai bune doriri. Bartolomeu al Clujului. Ianuarie 2001").

După ce intram în posesia unei cărți, începeam de îndată lectura, identificam eventualele greşeli, le notam şi, când ispräveam, îi expediam Părintelui lista cu ceea credeam că se cere remediat.

*

Şi a treia etapă. Joi, 27 iulie 2000, am expediat la Cluj un set de corecturi la ***Cartea profetului Ieremia***. După aproximativ trei săptămâni, are loc un foarte important eveniment, legat nemijlocit de această secțiune a ***Cărții Sacre***. Transcriu, din vechile mele însemnări, acel memento: "...ieri...la prânz, poşta mi-a adus, de la Părintele Anania, ***Cartea lui Iezechiel*** şi un volum al său (Valeriu Anania, *Dincolo de ape. Pagini de jurnal şi alte texte*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2000: 'Poetului Eugen Dorcescu, cu îmbrățişare colegială. Valeriu Anania. August 2000'), plus o scrisoare. În cuprinsul scrisorii, Părintele Bartolomeu îmi mulțumeşte pentru observațiile la ***Ieremia***, se declară foarte impresionat de 'acribia' mea şi îmi propune să fac eu corectura ultimă (BT-ul) la întregul text al ***Bibliei***..." (Sâmbătă, 19 august 2000).

Am căzut pe gânduri. Era o mare cinste, însă, concomitent, o mare răspundere. O piatră de încercare. Şi, tocmai de aceea, era cu neputință să refuz.
Drept consecință, după cum găsesc în aceleaşi note, luni, 21 august 2000, ”în zori, am fost la poștă, să-i trimit părintelui Anania o epistolă (îi mulțumesc pentru cărți: ***Iezechiel*** și cea semnată de Dânsul și îi spun că accept colaborarea...)”.

*

De fapt, colaborarea începuse de mult (acum dobândea limpezime, conştiință de sine, statut), debutase cu acea primă parcurgere a ***Psaltirii***. Și a continuat, cu fiecare carte biblică ce-mi parvenea de la Cluj. După această clarificare a perspectivei, având lângă mine o mare parte din text, am reluat, și mai atent, în orizontul corecturii ultime, pagină cu pagină, șir cu șir, notă cu notă, ***Sfintele Scripturi***. Iată ce adăugam în *Jurnal*, la data de 11 ianuarie 2001 (Joi): ”Azi am primit de la Părintele Bartolomeu ***Cartea lui Daniel*** și '***prorocii mici*** ', o agendă, un calendar, o felicitare. Toate într-un plic. Îmi scrie că, până în mai-iunie, ***Biblia*** va

fi gata pentru tipar. Aștept, deci, să-mi vină textul la BT". Iar la 4 martie 2001 (Duminică): "Azi am terminat de (re)lecturat (și de corectat) ***Iezechiel***, ceea ce înseamnă că tot ce am eu aici din versiunea Părintelui Anania a ***Bibliei*** e străbătut (poate doar ***Plângerile lui Ieremia*** să fi rămas cu o singură lectură). Acum aștept o veste de la Cluj". Sau, luni, 19 martie 2001: "spre seară, am pregătit un plic pentru Părintele Bartolomeu (volumul meu de poezie, recent apărut, *Exodul,* ca dar la împlinirea celor 80 de ani, în 18 martie – 'coincidență semnificativă', i-am scris, după spusa lui Jung – dat fiind că eu am aceeași zi de naștere, și o felicitare...").

*

În fine, reper decisiv, joi, 17 mai 2001, la ora 13,30, prin priori-post, mi-a intrat pe uşă ***Pentateuhul***. Peste cinci zile, marți, 22 mai, la ora 8 dimineața, m-a sunat Părintele Bartolomeu și am vorbit îndelung. Luni, 28 mai 2001, am expediat textul revizuit. Reproduc o notiță din 30 mai 2001 (înainte de o călătorie în Germania şi Belgia): "Nădăjduiesc să

ajungă azi la Părintele Bartolomeu corectura ***Pentateuhului***...Iar la întoarcere – cum îmi spune Părintele – voi primi ***Cărţile istorice***".

*

Aşa s-a întâmplat. În septembrie, eram încă adâncit în lectură. Cărţile au venit, mi-au pus la încercare privirea, priceperea şi condeiul, după care s-au întors, primenite, alipindu-se una alteia, spre a întocmi, sub ochiul savant şi inspirat al Părintelui Bartolomeu, ***Marea Carte***. Am lucrat mult, cu bucurie, cu spor şi cu folos, şi munca noastră s-a încheiat cu bine.

*

În vara lui 2002, am avut dinainte, proaspăt tipărit, un exemplar din monumentala ediţie 2001 a ***Sfintei Scripturi***, purtând pe prima filă, în dreapta, sus, înveşmântate în caligrafia bine cunoscută mie, următoarele slove: "Domnului Eugen Dorcescu, cu mulţumiri pentru preţioasa colaborare la alcătuirea acestei cărţi. Bartolomeu. August 2002".

Îşi poate dori un scrib mai mult decât atât?

După cum am mărturisit, versificând (stihuire interpretativă), demult, în 1998, o doxologie din *Pilde*:

Puternic turn e Numele divin,
Spre care drepții și-nțelepții vin.
Primește-ne, sub ziduri, și pe noi,
Căutătorii vremii de apoi,
Pe noi, robiți celestelor comori,
Ai slovei fantomatici slujitori ;
Primește-ne, să ne adăpostim,
S-agonizăm, noi, bieții ***sopherim***** *,*
Sub scutul Tău etern, Iah Elohim !
(18,10)

–

---

* (Poetul Eugen Dorcescu e un scriitor familiarizat cu **Sfânta Scriptură** și, implicit, cu poezia ei. Dacă multor condeieri ai literaturii noastre **Biblia** le-a fost doar o sursă de inspirație sau le-a oferit teme lirice, autorului de față îi stă ca o pecete pe inimă – ca să-l citez pe Solomon – , ceea ce-i conferă, pe lângă prestigiul literar, și o aură de noblețe spirituală. Cu ani în urmă, aveam în mână **Psalmii** versificați de Eugen Dorcescu. O "Psaltire în versuri", mi-am zis, e un non-sens,

de vreme ce însuşi originalul ebraic, urmat de cel grecesc, este o carte de poeme în înțelesul adevărat al cuvântului, alcătuite după canoanele artei poetice a timpului. Încercări de acest fel se mai făcuseră la noi, unele mai modeste decât altele, deşi (sau poate tocmai pentru că) tradiția îl avea în frunte pe Dosoftei. Am deschis cartea, am citit primele pagini şi de îndată mi-am dat seama că autorul – un mare meşteşugar al stihului învățat să zboare cu aripile larg deschise – nu se mulțumeşte să versifice textele biblice, ci le re-creează la măsura limbii române contemporane şi la dimensiunile talentului autentic al unui scriitor modern. Eugen Dorcescu a continuat să publice câteva volume de acelaşi gen. Iată că, acum, ni le oferă pe toate la un loc, în cartea de față, pe care le-o recomand cititorilor cu bucurie şi încântare.

19 septembrie 2003
VALERIU ANANIA)

****sopherim*** = scribi (ebr.). (Eugen Dorcescu, *Biblice*, Editura Marineasa, Timişoara, 2003, p. 194).

1 Decembrie 2012

Învierea, Timişoara, 10 (544), aprilie 2013;
Națiunea, Bucureşti, 28 mai 2013

Aşteptând epistole din păduroasa cetate

Eugen Dorcescu este aproape de inimile scriitorilor hunedoreni. Ii cunoaşte, le-a dat undă verde în viața literară. Ca profesionist al cuvântului este aproape de Cuvânt, şi aproape de lumina din Cuvânt.

A fost redactor şef la Editura „**Facla**" din Timişoara şi nu numai, este în mijlocul vieții literare şi publicistice din Banat şi Transilvania, dar mai ales a fost omul care a pus înainte de orice valoarea, credința şi rodul în cele literare. Se simt la Eugen Dorcescu valențele cărturarului, a celui care „face" cărți din nimic aproape, dar din acest punct de vedere ia modelul Creatorului adevărat. Lirismul şi filosofia, lirismul şi credința îl țin pe scriitor pe valurile vremii.

Deşi din partea Olteniei, Banatul i-a fost boală în sensul bun al cuvântului. Acolo în Banat, aici în România, deci, la margini de lumi, în miezul unui continent cultural, Eugen Dorcescu a devenit doctor în filologie, încă din anul 1975, adică un fel de pandur peste care nu se poate trece, vorba sa de specialist are greutate şi, mai ales, încurajează şi, poate, dă sens vieții unui scriitor.

Poesia i-a fost aproape, titlurile volumelor trădând profunzimea: *Arhitectura visului*, *Pax Magna*, *Epistole*, etc.

S-a aplecat cu blândețe și duioșie asupra sufletului de copil, a scris pentru copii, a visat pentru copii, i-a legănat în lumina cuvântului pur...

După anul 1989 a scris *Psalmii în versuri*, *Ecclesiastul în versuri*, *Pildele în versuri* dând sens frământărilor de o viață, arătându-ne singurul drum posibil, dar adevărat, îngust, dar drept, adică „Ieșirea prin cer”, cum se exprima un alt poet, pe numele său Marin Sorescu. Aceasta a fost treapta de aur, a fost cucerirea templului sfânt, a fost eliberarea... Puțini autori de astăzi se încumetă să spargă tiparele „clasice” ale poeziei moderne, intrând direct în modernismul divin, cel reformator, cel ce schimbă oamenii, îi naște din nou, prin har, prin darul fără de preț, dar atât de profunde, vii... Aceste lucrări sunt fundamentale pentru o civilizație, dau sens libertății în plină viață contemporană. Consider că Eugen Dorcescu a avut un curaj definitoriu, adică zidirea în Cuvânt. Harul și puterea Domnului trebuie să fie prezente în astfel de întreprinderi spirituale, acolo lucrează mai ales dragostea divină, mai mult decât talentul. Cred că au fost momente de mare bucurie pentru Eugen Dorcescu, de smerenie și înălțare, de curăție, de refuzul zgurii contemporane...

Poetul este un autentic scriitor în sensul tradiționalist, un poet la care lucrează și credința:

„Comorile nedrepte sunt deşerte,/ Din rodul lor nimic nu vei culege,/ Sunt obținute prin fărădelege,/ Dreptatea doar salvează de la moarte...”

Autorul ne învață nemurirea, prin cântare, prin cuvânt, prin gloria singurătății...

Dacă ai răbdare, poți descoperi în opera lui Eugen Dorcescu o lume picurând în cosmos, un infinit în infinit: *„Sunt golul emisferic/ ce îşi aşteaptă golul. O cascadă/ de sânge cald e noaptea. Dulce pradă/ sub uriaşa stelelor rocadă...”* Sunt definiții poetice, pline de culoare şi având mireasma veşniciei – *„însângerez deşertul de zăpadă”;”Carnalul soare umple labirintul”.*

Ca orice poet, Eugen Dorcescu a fost supus presiunilor din adâncul oraşului de la suprafața zilei, ca un paradox al existenței, căutând, neliniştit, algele... Autorul aruncă raze peste oraş, cercetând armonia acestuia în secolul arzător, sub un control spiritual discret: e cercetat de floarea de nufăr, o cercetare în alb, acolo lângă beton şi infern...

În *Trubadurul din vis* poetul caută sensul dintre ființă şi neființă, acolo unde există o degradare paradisiacă, sub culoarea tandră a poemului care purifică... Cu discreție, Dorcescu se caută în cântecul pe care îl visează, în cântecul ce stă ascuns sub coaja de var a inspirației, ca-ntr-un ou etern...

Autorul ne-a provocat în chip strălucit cu *Epistolele* sale, sunt mesaje care se transmit către

cititor, mesaje dintr-o ţară nevăzută. „*Dar, în fond, numai cine/ ştie că piere ajunge la ţintă...*" Muritorului i se oferă şansa de a atinge infinitul. Cu mult lirism şi credinţă, în puterea dragostei, poetul mărturiseşte: „voi iubi fără trup". Desigur că Eugen Dorcescu are pentru cititor garoafe, ca un gest de apropiere, ca un ritual din care nu lipseşte viaţa şi moartea, între ele iubirea subînţelesă, puternică: „*In înserarea încăperii - garoafele:/ ca o gură de sânge, ca o gură de fum./ ... Iată-le: coboară, fumegând, / în neant patru ecouri/ fosforescente...*"

Despre sine, aflăm adevărul: „(*In trup / Eram cu mine însumi împreună .../ Când m-am trezit, alăturea un lup/ Se oglindea în râul alb şi-n lună*)". E atâta sinceritate în această mărturisire încât mă cutremur, aproape suntem invitaţi spre o călătorie în jurul infinitului, o călătorie spirituală care nu ne este accesibilă uneori...

Pentru mine Eugen Dorcescu a însemnat impulsul spre lumea din cuvânt, plecarea în mare călătorie în jurul unei idei albe, abstracte şi vii, concretă şi nevăzută, totodată ...Dânsul a supus „**da**" scrierilor mele când încă nu ştiam că voi atinge miezul fierbinte din cuvânt, cel ce trimite limbi de foc către inima omului, am sperat cândva, dar editorul Eugen Dorcescu a luat versurile mele şi mi le-a arătat sângerânde, cum nu le ştiam, m-a convertit la purificare prin vis, la curăţia prin imagine, m-a lecuit de mine şi mi-a arătat o pildă despre fiul neascultător, care se regăseşte într-un semn de lumină scrisă tainic...

N-am ştiut atunci cum va lucra în mine cuvântul, poate dânsul a văzut ceea ce eu nu puteam să văd, aşa am cucerit timpul cu toate miresmele sale...

Cât despre înțelepciune pot spune că aşa am aflat că dacă o găsim , găsim viața, în final căpătăm bunăvoința lui Dumnezeu şi a oamenilor, intrăm într-un alt anotimp, ne regăsim fără trupuri, mai buni, mai luminoşi...

Aştept o epistolă de la poet, o epistolă care să marcheze nevăzutul în nevăzutele speranțe...

Abis lângă ABIS

Abyssus abyssum invocat, este volumul de versuri - testament de zile bune şi de zile rele, testament continuare din cuvintele poetului amestecate cu vorbele oamenilor, purificate de zicerile lui Dumnezeu. Este o antologie de autor, a fost făcută public la Editura online „**Semănătorul”** – Martie, 2009, deşi editorii adevăraţi ar fi trebuit să facă tot posibilul pentru a lansa cartea şi în format clasic, pe suport de hârtie, accesibilă publicului din oricare zonă a iubitorului de frumos.

Totul se adună în jurul temei, se coagulează pe firul poveştii de a fii om şi de a crede în Cel de Sus, în Yah Elohim în împletirea aceea de dor, uitare şi vinovăţie, poveste a unei vieţii simţind **absenţa-prezenţei** lui Dumnezeu, sunt poeme din scrierile mai vechi ale lui Eugen Dorcescu: *Omul de cenuşă* (antologie 1972 – 2001), 2002; *Biblice***,** 2003 ; *Elegii*, 2003; *Moartea tatălui*, 2005; *În Piaţa Centrală*, 2007, *Omul din oglindă* (antologie 2003 – 2008), 2008. Excepţie face *Rugăciunea regelui Manase***,** plasată în final, înainte de *Epilog*, dar apărută încă în 2001 (în volumul *Exodul*) şi preluată de *Biblice*.

Eugen Dorcescu îşi propune o carte de aducere aminte a scrierilor sale cele mai adânci, mai abisale, privind în oglinda poemelor care sunt aduse în prim plan de îngăduinţa divină.

Relaţia om-poet-artist-eremit-Dumnezeu - singurătatea ca prezenţă absolută a luminii, abisul în care fiecare poate cădea fie în sus, în Dumnezeu, fie jos, în omul de pământ amintind de Adam cel care a fost întâiul.

Se poate observa în acest volum evoluţia psalmului scris de Eugen Dorcescu de la simple consideraţii şi observaţii ale celui care crede, pe seama poveştii zilnice, la consideraţii înalte. Poemele au numere în locul titlului, e aici şi o taină a celui care îşi cântă credinţa ca relaţie pură şi intensă, abisală, numerele fiind o legătură directă cu acele cuvinte unice venite de Sus. La vechii evrei alfabetul era mult mai deschis, fiecare cifră avea şi o valoare numerică, de aici esenţa zicerii exacte, în stilul ştiinţei de a ţine universul în echilibru în faţa abisului din Dumnezeu şi a abisului din om.

Prologul volumului este intens şi deschide perspectiva scrierilor ce urmează: *„N-a fost cu neputinţă. N-a fost greu./ Aseară am vorbit cu Dumnezeu./ La fel de clar, de simplu, de senin,/ Cum ai tăifăsui cu un vecin.../ E drept că El tăcea. Sau, mai curând,/ Iradia în fiecare gând,/ În fiecare şoaptă şi impuls,/ În fiecare zbatere de puls./ Doar eu grăiam. Şi iată că, treptat,/ Discursul în tăcere s-a mutat,/ Tăcerea s-a umplut de sens şi ţel,/ Tăcerea era drumul către*

El./ Aşa-I vorbeam. Spunându-I tot, deschis,/ Aşa-I vorbeam : Abis lângă abis".

Prezența Celui Divin nu poate fi evitată de psalmistul poet, în orice fapt a zilei este prezent, în oamenii care au căzut, într-o clădire în ruină, într-o zi de iarnă dificilă, ca lepra, toate trimit la evenimentele unice ala cititorului de cuvinte divine, ale martorului Scripturii, căci asta este Eugen Dorcescu, martorul, prin poezia sa.

Natura relevă prezența Divinității prin frumusețea absolută: *„Şi totuşi, în străvechea primăvară,/ Mă pierd. Şi-s fericit. Un altul sunt./ Ins de țărână, sânge şi Cuvânt,/ Ce vede pomi şi flori întâia oară".*

În scrierile sale Eugen Dorcescu priveşte tragedia umană din perspectivă Biblică, este viziunea sa profundă despre toate, o viziunea pe care nu o tăgăduieşte şi de care nu fuge, o viziune care îi dă energie şi fură energia într-un sens pozitiv: *„Modelu-nfățişat de Marea Carte/Ne e tot mai abstract şi mai străin./ Ființe purtătoare de venin,/ Murim încet şi reproducem moarte".*

Poetul psalmist preia din stilul celor care au scris şi copiat Scriptura, şi-a asumat rolul de a primi veşti din abisul perfect la modul delicat al scribului care scrie pur şi simplu adevărurile prin Ochii lui Dumnezeu, e aici un model specific **Vechiului Testament** din Scriptură împletit cu memoria scriitorului modern care a cunoscut frământările vremurilor din urmă. Uneori poetul trăieşte la intensitate maximă relația specifică doar creştinilor practicanți, este epuizat, dorind să

se sfârşească totul, ca o eliberare, dar de fapt versul reîncepe lumea de la început cu fiecare poem numerotat riguros, pentru a nu scăpa evidenţei divine, trimiţând spre eternitate.

Prezenţa omului afectat de păcat este insuportabilă Eremitului: „*Azi-noapte, printre blocuri, un beţiv/ Râdea strident, striga, sporovăia./ Şi-un grup de-aceeaşi teapă-l însoţea,/ Încurajând delirul lui tardiv*". Este imaginea căderii totale a omului, iadul care începe de aici.

Singura şansă pentru cel lucid, pentru cel care veghează, martorul liniştit este lauda: „*Lăudat să fii, Doamne,/ pentru lumină şi soare,/ lăudat pentru alba ninsoare,/ lăudat pentru ploi, pentru grâne,/ lăudat pentru luna şi stelele, ce clipesc primăvara în râu şi-n fântâne./ Lăudat pentru bucata de pâine,/ şi pentru paharul de apă, date mie ieri,/ date azi, date mâine./ Lăudat că eşti Duh. Că-mi vorbeşti/ fie-n vis, fie-n suferinţă, fie-n gând./* ***Fiindcă eşti./*** *Lăudat pentru-nmiresmatele ierburi. Pentru/ frunze şi flori./ Lăudat că-n final mă omori*…"**.**

Finalul psalmului nu este unul trist sau pesimist, este chiar eliberarea de trup, ieşirea spre cer, lauda nu este zadarnică, se simte aici una din dimensiunile credinţei: nădejdea, apoi moştenirea vieţii veşnice, într-o altă dimensiune, tensiune poemului se rezolvă mai mult prin ceea ce nu spune, prin **tăcere** în sensul marilor profeţi, revelaţi în Scriptură.

Unitatea de măsură a zilei este dată de prezența lui Dumnezeu: *„Faptul că eşti şi nu eşti/* ***e o zi".***

Suferința este modul de cunoaştere al credinciosului: **„***Lacrima chiar, căzută pe piatră,/ are formă de cruce".*

Deschiderea spre eternitate dă poetului psalmist emoția adâncă a celui care vede dincolo de semnele zilei, emoția care afectează trupul prin puterea ei de a veni din altă dimensiune: *„înfiorat până-n măduvă, deasupra negurii ultime,/ deasupra negurii primordiale".*

Raportul om –Dumnezeu este tranşat clar, fără speculațiile intelectualului fermecat de abisul propriu: *„Aceasta e desăvârşirea/ nimicului./ Tatăl poate exista/ fără lume./ Dar lumea/ nu poate/ exista/ fără Tatăl"***.**

Asumarea destinului propriu aşa cum a fost proiectat de Dumnezeu pentru fiecare, în mod specific, fără generalizările mundane este dimensiunea memoriei de artist şi de om: *„Atunci, mă ridic,/şi Domnul, zâmbindu-mi,/ mă duce pe drumul ştiut,/ în calvarul ştiut:/ un om şi o cruce".*

Dreptatea lui Dumnezeu se vede în fiecare vers, Eugen Dorcescu nu speculează, lasă vederea spre viață nealterată de viclenia umană: **„***Plouă peste biserica veche, de/ lemn, plouă peste ierburi şi cruci,/ peste scheletele celor vii, plouă/ după o misterioasă măsură".*

Sunt versuri în acest volum care tranşează speculaţiile poetice, apelând la revelaţia divină: *”Lumina –/ substanţă/ a eternităţii”.*

Prin cuvinte omeneşti, poetice, evident, poetul psalmist evocă raiul, viaţa de dincolo, cu mijloacele care ne sunt puse la îndemână în această dimensiune: *„Stele şi constelaţii nu sunt/ decât schelete de sfinţi, risipite/ în lutul văzduhului”.*

Mesajul divin este scris în noi, nu-l putem evita, este clar şi trebuie astfel asumat, Dumnezeu şi-a făcut partea, e rândul nostru: *„Oamenii doar,covârşiţi de lumină,/ par gârbove semne,/ hieroglife de tină”***.**

Există şansa ca cei care sunt aleşi şi acceptă această alegere să vadă ceva din lumea de dincolo: *„Domnul arată celor/ aleşi/ un mic paradis,/ un eden virtual,/ înainte de stingere”.*

Această privire descoperă eremitului sensul morţii, ca legătură a omului de trup şi despărţire de Dumnezeu, pentru o clipă, apoi totul se întregeşte: *„Toate cele ce sunt/ se împart, ne-mpăcat,/ între cer şi/ pământ,/ între lut şi văzduh./ Moartea doar mediază/ între carne şi duh”.*

În poemul 90 există definiţia stărilor prin care trece fiinţa umană, posibile stări, accesibile prin voia divină, trei stări, trei ceruri, unul jos, altul sus, revelaţia ca certitudine a ceea ce încă nu este, esenţa credinţei depline, mărturia celui condamnat la moarte: **„***Al treilea şi ultimul nivel,/ Cel revelat, e mai presus de-aceste/ Închipuiri şi-*

nspăimântări terestre./ Doar duhul se încumetă spre el,/ Doar duhu-n zboru-i liber către El,/ Şoptind, ca ucenicul: Domnul este!” De fapt prin mărturia aceasta omul îl strigă pe nume pe Dumnezeu, acest este numele Lui, aşa cum şi l-a spus lui Moise, la zis omului, deci. Copilul îşi cheamă tatăl.

Volumul se încheie cu o rugăciune, este umilința celui care ştie dimensiune abisului, încheind cercul cunoaşterii prin psalmul poem, este exemplul celui care ajuns în locul ultim al existenței face legătura, în trup fiind, cu Dumnezeu, e Rugăciunea Regelui Manase, după Scriptură, o rugăciune sinceră, a celui descoperit în fața lui Dumnezeu, a celui, încă, rob în carnea limitată: *„Căci pe Tine Te laudă toate puterile cerului,/ şi a Ta este slava, în vecie. Amin”*. E o traducere de text biblic, simplu, etern.

Cartea se încheie cu un prolog, încheierea care denotă revenire lui Iisus, apocalipsa, descoperirea ultimă: *„Crezând şi totuşi nu. Căci, mai presus/ De vorba noastră vană şi firavă,/ Resimt Cuvântul răstignit în slavă/ Şi-mpurpurat pe crucea lui Iisus”.*

Efortul spiritual, bătălia omului cu sine, cu neştiința sa, cu limitarea sa, efortul de cunoaştere prin psalm, după modelul scribului din vechime, măsurat cu viața sa, este cuprins în această carte semnată de Eugen Dorcescu, eremitul prins în poemele sale, prin care a murit, a înviat şi s-a salvat de la uitare…

Volumul nu este unul comod, autorul a folosit teme, idei, cuvinte, imagini, trimiteri care au importanță doar pentru cel inițiat cu abisul, la limita dintre poet, teolog şi eremit, păşind peste marginea abisului, cu toate consecințele.

Cititorul va trebui să-şi asume responsabilitatea cunoaşterii în momentul în care abordează volumul, pentru a înțelege discuția această simplă, dar necesară şi de a accepta transformarea sa pe timpul discuției cu vecinul său, de partea cealaltă a abisului, Dumnezeu…

August, 2009.

Drumul spre Tenerife

Eugen Dorcescu, eremit şi scrib în timpul vieţii sale pe care o prinde şi care îi alunecă printre degete în acelaşi timp, ne propune o **călătorie** interesantă, o călătorie spirituală iniţiatică prin volumul de versuri *Drumul spre Tenerife* – Editura „**eubeea**„ – Timişoara, 2009.

Cartea este o carte a misterelor şi una a tainelor şi vine dintr-o viziune **cristică**, o viziune a celui care ştie şi care doreşte bucuria apropierii de Dumnezeu ca şansă de a exista real şi imaginar în acelaşi timp, de a exista pur şi simplu în modul în care am fost creaţi, dincolo de limitele noastre impuse de carne (sarx) şi păcat .

Călătoria pe care ne-o propune este şi ea una **reală şi imaginară** în acelaşi timp, limitele nu par a exista între cele două, doar cititorul neatent ar putea găsi limite, întrepătrunderea dintre cele două lumi este secretul volumului şi cheia pentru cititor şi pentru autor de a se elibera de zgura din fiinţă pentru a accepta desăvârşirea la care am fost chemaţi ca oameni creaţi.

Drumul este necesar şi este autoimpus şi liber în aceeaşi măsură pentru că Dumnezeu ne-a lăsat **liberul arbitru**, dar tocmai prin acest lucru am devenit dependenţi de El. Autorul cunoaşte bine spiritul biblic al devenirii, duhul special care izvorăşte din textul biblic, spiritul cristic care

marchează omul, istoria, universul. Operele anterioare ale lui Eugen Dorcescu, versificare unor cărți ale Scripturii au fost un exercițiu de cunoaştere şi autocunoaştere care i-au permis să înțeleagă şi să exprime **taina** vieții, care este una spirituală copleşitoare.

Epilogul volumului defineşte această lucrare spre desăvârşire a ființei umane: „*tenerife/ pumnul lui Dumnezeu/ strângând laolaltă/ ținând împreună / infernul şi/ paradisul*".

Poemele din volum au încărcătura spirituală specifică **textului biblic**, acolo unde scribul etalează mijloacele prin care ne putem apropia de Dumnezeu şi, din acest punct de vedere, nimic nu este gratuit, poezia adevărată este una necesară sufletului: „*poezie de artă e/ să afirmi şi să crezi că poezia/ şi arta sunt gratuite*". Brusc descoperim nevoia de a ne hrăni sufletul mai mult decât nevoia de hrană fizică, călătorind spre Tenerife ...

Eugen Dorcescu insistă pe ideea că fiecare are un drum al său: „*drumul spre emaus/ drumul spre damasc/ drumul spre tenerife/ vai mie/ bătrân şi uscat/ eremit/ ce mic/ ce lumesc/ ce nevrednic/ ce unic/ ce neînsemnat/ ce trupesc/ ce departe/ ce zadarnic/ ce tragic/ ce singur/ sunt Doamne/ nenorocitul de mine/ fericitul de mine*". Acest drum trebuie să-l străbată fiecare, este drumul propriu al individului prin infinit şi eternitate sub **Ochiul** atent a lui Dumnezeu.

Cititorul va înțelege că povestirea, simplă în esență, atrage lucruri profunde, scrisul poemelor

are ceva din stilul Bibliei în care lucruri aparent simple, obişnuite indică spre lucruri neobişnuite din zona nevăzutului, a spiritului pur, atins de **adevăr**, acel adevăr care ne face mai liberi şi care ne purifică, ne sfinţeşte la modul necesar pentru a nu ne abate nici la stânga, nici la dreapta de la drum: *„**drumul** este atât de/ cuprinzător de/ prezent încât copleşeşte/ conştiinţa/ iar noi vom afla ce este/ el cu adevărat/ abia atunci/ când nu va mai/ trebui să-l străbatem”.*

Pe acest drum fiecare este **singur,** umil şi expus destinului, după un plan în care reperele duc spre viaţă sau spre moarte: *„vechea mea traistă de / drumeţie / plină cu frunze din pomul / vieţii / plină cu viaţă / plină cu moarte/ plină cu ierburi/ amare”.* Este drumul de esenţă apostolică, unul care vine din însărcinarea pe care Dumnezeu a dat-o omului, aceea de a duce mesajul şi de a fi **martor**.

Chiar dacă poemele au repere reale, descriu o cină sau un loc, o plantă sau soarele, întâlnirea dintre bărbat şi femeie sau întâlnirea cu natura, chiar dacă avionul care poartă călătorul spre cer este clar definit şi treapta pe scara spre avion are însemnătate, chiar dacă versurile sunt în limba română, în limba engleză sau spaniolă, călătoria cea mai palpitantă este cea **spirituală,** irezistibilă, imponderabilă şi care la capătul ei omul este altul: *„încearcă să fii ceea ce vei deveni/ iată Eu Cel ce sunt Eu singurul/ care sunt/ îţi ofer acum/ şi pentru totdeauna şansa/ aceasta”.*

Călătoria este una personală şi se petrece în singurătate, Eugen Dorcescu insistă pe această singurătate: *„spre insularitatea/* ***la isla*/*** *din mine însumi”.* E călătoria care a început cu primul om şi continuă cu fiecare dintre noi, una pregătită de la creație, de care nu scăpăm: *„aidoma primului om aidoma/ omului primordial/ căutând în sens invers/ paradisul”.* În această călătorie viziunea este una copleşitoare, nu aparține omului, ci este viziunea lui Dumnezeu pentru om: *„orizontul/ dincolo de tot dincolo de/ nimic/ dincolo de toate/ nimicul”.*

Taina acestei călătorii este una a **odihnei**, omul credincios poate intra în odihna Domnului, este **pacea** dintre om şi Divinitate, una care aduce binecuvântare pentru om, un termen **teologic** (profund) şi care scapă **omului modern**, răzvrătit şi incapabil să ducă călătoria până la capăt, incapabil să înțeleagă legea drumului, a căii: *„drumul include/ în uriaşa-i structură/ mulțimea tuturor/ drumurilor reale/ mulțimea tuturor drumurilor/ posibile/ ba chiar/ mulțimea fără număr a/ tuturor drumurilor/ imposibile/ de fapt acesta e/ drumul/ de la trup către/ suflet/ de la suflet spre/ duh / şi de la duh/ către Duhul”.*

Poemele formează poemul volumului, toate curg, e un **râu** care curge prin autor, prin cititor, prin lume, e râul vieții, are o țintă precisă: Tenerife, dar care presupune o geografie spirituală profundă, e călătoria spre **Ierusalimul Ceresc,** fără prea multe semne de ortografie, fără stil special, doar curgere, după modelul

manuscriselor vechi. Deşi Eugen Dorcescu nu o spune explicit, implicit se poate înțelege că **Iisus** este **Calea, Adevărul şi Viața**, aceasta este exercițiul, pentru că numai în felul acesta ne întoarcem, ajungem la Dumnezeu.

Dacă am căuta un termen de comparație a drumului spre Tenerife, un model preexistent, Apostolul Pavel, face unul asemănător, descris în cartea **Faptele Apostolilor** din **Noul Testament**, când, în lanțuri, ca prizonier, urcă pe corabie, însoțit de sutaşul roman şi comandantul corăbiei şi datorită furtunii de pe mare, ajunge de fapt cel care conduce corabia, cel care **vede** drumul prin furtună şi salvarea la care am fost predestinați. E drumul apostolului… e modelul de la care a plecat autorul volumului, un model înalt şi etalon pentru om.

Deşi poetul nu este teolog, trebuie să reținem elementele profunde de teologie din poemul - râu, confirmându-se astfel susținerile Sfântului Augustin care insista pe contribuția creştinilor la susținerea valorilor evanghelice în lume, dincolo de structurile eclesiastice specifice, prin menirea fiecărui om de a fi purtător de adevăr aşa cum l-a primit.

Eugen Dorcescu a înțeles misterul, dar, modest, rămâne **eremitul, scribul**… care descrie călătoria spre cer… ca artist, ca poet, ca om ce simte eternitatea ca pe un dar de la Dumnezeu, cu insula de frumusețe în ochiul său de artist…

1 Mai 2009 .

Cu trupul eremitului pe umeri

Poate cel mai profund volum de versuri scris în ultima perioadă în limba română este volumul *În piața centrală* semnat de artistul **Eugen Dorcescu**, volum publicat de Editura „**Marineasa**„ – Timişoara, 2007.

Volumul are în el taina omului în căutarea omului modelat de Dumnezeu în ființa sa, o prezență intensă, până la marginea de foc a versului.

Eugen Dorcescu este cunoscut în Poiana literaturii române adevărate, dar poemele care au fost incluse în volum au ceva care va scăpa întotdeauna criticii oficiale, dacă există cu adevărat aşa ceva, dar există una care se vrea astfel, una autentificată de mecanicul trenului regal al Uniunii Scriitorilor…

Volumul are mai multe părți: *Prolog / Omul din oglindă (1 – 27)* / *Sub cerul Pustiei (1 – 27)* / *În Piața Centrală (1- 27) / Epilog*, adică o structură exactă care trădează rigoarea, rânduiala în cele spirituale, care nu scapă matematicii divine…

Cartea are o armătură vădit creştină, valorile eterne ale lui Dumnezeu au marcat scrisul, viața şi forma poemului în care a fost cuprins şi autorul, cu toate cele trecătoare prin singurătatea scribului, a eremitului copleşit de har…

Eugen Dorcescu a avut curajul de a pune pe versuri într-o stare de grație multe din cărțile Bibliei, ca o un fel de zeciuială dată lui Dumnezeu, prin vers, iar această operă fundamentală a presupus efortul de a se identifica cu textul sacru, o stare aparte, unică în viața unui creator, când cuvântul divin copleşeşte ființa…

Din această experiență fundamentală, de copil care învață la şcoala lui Dumnezeu lucrurile importante ale lumii, Eugen Dorcescu se întoarce cu fața spre poem şi scrie, lăsându-se scris, dar sub frica rigorii care vine din înțelepciune…

Volumul e unul care marchează cititorul cunoscător al Scripturii pentru că versul are ceva din albastrul şi auriul psalmului adus la zi, sub puterea de a preface toate lucrurile luminoase…

De data aceasta poetul ia în serios puterea ce i s-a dat de a înțelege profeția şi profeții, capacitatea de a vedea dincolo de realitate, când ochii minții se deschid şi se pot vedea lucruri care nu s-ar putea spune altfel…

Prologul pregăteşte cititorul, după cum scriitorul a fost pregătit: **un om şi o cruce**, sensul sensurilor, spatele care poate duce eternitatea, dacă acceptă harul: *„Atunci, mă ridic / si Domnul, zâmbindu-mi,/ mă duce/ pe drumul ştiut,/ în calvarul ştiut:/ un om si o cruce”.* Cuvintele sunt simple în aparență, aproape fruste, dar dincolo de ele se desfăşoară taina care mişcă lumea… acceptarea, punerea la dispoziție, ca un profet dornic de miracole…

Este interesant de urmărit firul spiritual al volumului, cursul povestirii de cuvinte din cuvinte, logosul care străbate zicerea acestui poet, curs care învăluie, aduce revelație, linişte în minte şi în memoria noastră de cenuşă de fiecare zi. Este aici o lecție de acceptare a ființei create de Dumnezeu în chiar ființa omului. Din această perspectivă Eugen Dorcescu surprinde căderea omului din cauza păcatului de început, dar şi a păcatelor personale ale individului, care nu au fost preluate de la urmaşi, ci le-a dobândit prin modul de viețuire: *„Apoi, am plecat, mai/ departe,/ spre locul de unde-mi/ trimisese primul/ semn fără greş – mă luase în seamă – / iconomul de trupuri,/ implacabila/ moarte”.*

Dar în creație există stabilitate, prezența divină este punctul de sprijin, muntele pe care fiecare trebuie să-l urce cu răbdare: *„Doamne,/ tălpile munților/ sunt tălpile Tale”.*

Stabilitatea spirituală aduce stabilitatea ființei, pentru că Dumnezeu a privit la om ca la creația cea mai relevantă din univers: *„Nucul bătrân/ din adâncul/ grădinii,/ îmbrăcat în/ mireasmă de/ fân/ si-n hlamida / luminii... ”*

Prezența aceea copleşitoare este redată prin prezența Poienii, a Raiului existent în geografia divină şi prezent într-un mod subtil în viața omului.

„Totul e/ cât se poate de limpede,/ si totu-i mister,/ îmi spun,/ în timp ce înot,/ în ochiul imens al/ câmpiei,/ întors către cer”.

Poiana este locul unde viața pătrunde ființa, iar poemul capătă el însuşi semnul prolific al rodului, unul fundamental rupt din actul şi procedurile creației în sine ca act divin unic: *„Îşi separă însoritele/ coapse,/ ce vibrează,/ prelung, îndelung,/ precum nişte sinapse,/ spre-a primi, în/ lăcaşul grăuntelui/ - al ovulului cosmic – ,/ râul, plin de raze şi/ nori,/ râul – lichidul spermatic/ al Muntelui".*

Metafora pare curajoasă, dar este mai curând exactă prin modul în care sugerează puterea divină în acțiune şi prezență.

Elementele poemului sunt naturale, fac parte din modul de încarnare a ideii în vers, sunt necesare pentru că leagă omul de restul creației în mod direct, fără intermediul făcutului, a cetății zidite de mâni omeneşti, trecătoare… E fulgerul care leagă viața de viață sub radiația cuvântului…

Secretul este ieşirea, **exodul** cel mare care schimbă ființa: *„Exodul, desigur,/ va fi/ de la eul trupesc, înspre/ marele Sine".*

Partea a doua *Sub cerul pustiei* redă retragerea omului din artificial, din kich–ul cel de toate zilele, retragere sub puterea divină, acolo unde este locul cel mai important, singurătate care marchează cu eternitate, unde se văd urmele **Celui Prea Înalt** pe fânul uscat care dăinuie prin vreme, este nemuritor prin prezența însăşi a Creatorului. Apare personajul semnificativ: **eremitul,** cel care de bună voie alege această viață, pustia nu este propriu –zis lipsa creației, ci este lipsă de obiecte pentru a simți prezența

divină, e voința de lepădare de văzut pentru călătoria prin credință, adică lumina ca substanță a eternității: *„Stele si constelații nu sunt/ decât schelete de sfinți, risipite/ în lutul văzduhului”*.

Ceea ce vede eremitul este chiar esența existenței cu Dumnezeu. Cu alte cuvinte poți vedea un mic paradis înainte de stingere, de moarte… În singurătate revelație este dusă până la ultima consecință: *„Moartea doar mediază/ între carne şi/ duh”*.

Ultima secțiune a volumului, care şi dă titlul întregii cărți *În piața centrală* ne introduce în lume de jos, a celor care trăiesc în carne, în pământul de carne cum ar zice Nichita Stănescu, a visului banal vegheat de conştiință, de rațiune, într-un univers plat, bidimensional… „*Oamenii – eternități/ confuze, singurătăți/ disperate*”/, acolo unde este nevoie de spațiu pentru propria moarte. Starea din acest nivel este una a degradării umane: *„În gang,/ un bețiv,/ degenerat, decrepit,/ duce sticla cu votcă/ la gură,/ Dezvelind/ între dinții de sus,/ halucinant şi subit,/ o neagră şi/ crenelată spărtură”*.

Aici este locul: **în gang**, doar la intrarea în marea creație ce i-a fost destinată omului, într-o zonă de trecere de la humă la lumină, un loc în departele departe, în prezența demonilor care vin mai ales spre seară, apoi ploaia care cade, pătrunde până la gând, o ființă fără apărare în fața restului de creație, **o ploaie în care nu există înviere**. Fumul care încearcă să lege lumea de sus cu lumea de jos: *„Fumul/ şi de duh, şi de/ trup se*

desparte./ Fumu-i substanța şi/ scrumul/ amintirilor moarte”, iar infernul este **repetată cădere în trup**, ca cel ce desparte lumile între ele.

Volumul sfârşeşte trist cu un epilog din care răzbate mesajul unei lumi idolatre din care lipseşte Dumnezeu, zei deghizați în forme proaspete, noi, dar care nu pot acoperi lipsa ***de din*** Dumnezeu a lumii, zeii vechi, inutili, fac lumea tot mai tristă, o palidă absență.

Deşi tablou este unul aparent fără viață, pătruns de culori închise şi fără ieşire, este aici o luciditate dusă la extrem, luciditatea celui care ştie ce înseamnă o relație corectă şi necesară cu Dumnezeu, în prezența Sa, pentru că astfel lumea se schimbă brusc, Poiana e aici…

În acest volum Eugen Dorcescu depăşeşte limita literaturii române actuale, deschizând o lume interesantă, poate unică, prin revelație.

Poate doar **Paul Aretzu** în poezia sa, ori **Eugen Evu** în volumele scrise în perioada bună a creației sale, ating profunzimea spiritului românesc cutremurat de valorile creştine…

Cu certitudine volumul este unul al adevăratei literaturi, o literatură ruptă din psalmul Scripturii, din scrierile de înțelepciune vechi, continuând o tradiție schimbătoare prin curajul de a accepta limitarea umană fără de Dumnezeu…

În prefața cărții Virgil Nemoianu scrie: „*Cu riscul repetiției spun că Dorcescu trebuie socotit drept unul din cei mai însemnați si mai valoroşi poeți actuali ai literaturii române, de fapt unul*

din relativ puținii poeți adevărați care funcționează în ultimele două decenii la Dunăre si Carpați".

Noi doar mai subliniem această zicere: *„Eremitul stătea întins, si acum,/ ca în fiece noapte,/ pe patul de tortură/ al visului./ Sângele i se prelingea, şerpuind,/ se aduna dedesubt,/ într-un lac/ de-ntuneric. Când s-a trezit,/ l-a împins/ pe cel mort,/ l-a rostogolit,/ de pe stâncă,/ l-a zvârlit/ în nămolul mormântului".*

În literatura română sunt puțini critici care cunosc, care sunt dispuşi să înțeleagă taina unui astfel de volum şi apoi să scrie despre starea aceasta de înțelepciune venind din Rai…

Dincolo de versuri există un metalimbaj care permite declanşarea revelației, o stare mult pre profundă pentru cei ce nu sunt disponibili…

De fapt, aşa începe povestea românilor: pe o **gură de Rai**…

08 octombrie 08

Un vehicul spre eternitate

Eugen Dorcescu îşi fixează temele scrisului său în cartea *Poetica non-imanenței* apărută la Editura online „Semnătorul„ – iulie 2008, o carte în care se regăseşte şi priveşte, totodată, în oglinda ei de cuvine argintate gândurile cu privire la sine, la esența scrisului care se adună sub forma de literatură, epistolă şi mărturie într-o lume în schimbare, mărturie ca o cetate a poemului.

E o carte despre scrisul celuilalt, a poetului în căutarea editorului, a poetului în căutarea criticului de serviciu, a poetului în căutarea tărâmului necunoscut din opera celuilalt şi din psalmii eliberatori ai credinței.

Deşi este stăpân pe mijloacele sale de analist a fenomenului literar, Eugen Dorcescu preferă să abordeze fiecare carte despre care a scris ca pe o temă proprie, impusă de celălalt, o temă care l-a inspirat, sau care l-a pus în starea de ieşire prin cer.

Autorul a preferat să publice această carte în format electronic, supunându-se vremii, dar sunt sigur că este un scrib al cărții scrise pe papirus, un scrib venind cumva din vremuri mai vechi, cu

dorul pentru cuvântul plin de mistere, pentru cuvântul scrijelit pe piatră sau pe foița subțire de cupru, are, adică, dorul de a rescrie cuvintele definitive.

Personal, când reflectez asupra imanenței nu pot face abstracție de contradicția divină transcendent – imanent, iar atunci când mă apropii de ideea de imanent, simt prezența aripei ușoare a îngerului care mă vrea mai înțelept.

Probabil că Eugen Dorcescu a dorit această prezență în opera sa, în scrisul său, a dorit să poată trece de cele văzute și nevăzute dintr-o operă literară împins de puterea celui trimis, a mesagerului care are de dus în pumnii săi de om trecător un mesaj despre veșnicie, cu regretul că trupul este așa de puțin pentru maratonul scribilor...

„Un critic literar scrie despre cărți (realități secunde) și despre autori, nu despre realitatea primă și despre sine. Or, eu comentez o carte exact în măsura în care o re-inventez. Altfel zis, am fost, sunt și voi rămâne poet. Scrib. Nici mai mult, nici mai puțin, nici altceva".

În abordarea literaturii ca fenomen divin, cu bune și rele, creație imperfectă, încă, pe acest pământ numit România, autorul și poetul în căutarea operei sale din operele celorlalți, stabilește ca punct de plecare metafora, ca act de a ilustra adevărul prin lucrurile știute, o metaforă influențată de modul de vorbire și trăire a lui Iisus, ca om pe pământ și ca Fiul a lui Dumnezeu, care a înțeles să ne spună câte ceva esențial

despre adevărurile cereşti prin pilde, în aşa fel încât să înțelegem să putem fi cetățeni ai cerului, prin modul cum vorbim sau cu trăim cuvântul vorbit şi scris. Între metafora ca instrument al creatorului modern şi pilda înțeleptului din vechime este o legătură intimă, deşi nu prea dăm atenție rădăcinilor în vremurile post-moderne.

Iată cum scrie Eugen Dorcescu despre metaforă, ca animal în oceanul manuscriselor:

„După opinia noastră (12), simbolul artistic (poetic) este, din punct de vedere semantic, sinteza dintre metafora personificatoare şi metafora de-personificatoare. Altfel spus, este expresia lingvistică a unei realități antropo-cosmice, a unui veritabil anthropos – ergon. Ontologia nu cunoaşte asemenea realități, ele rămân specifice artei, fapt care justifică sentimentul derutei, contrazicerea deprinderilor aperceptive, impresia de ilimitare semantică”.

Deşi face trimitere la Tudor Vianu sau la Goethe, autorul preferă această definiție, ca punct de plecare lucid spre un mecanism care reflectă prin vibrație lumea de sus, încărcată de energii şi lumină. Dovadă că, pentru autor, opera unui scriitor e mai mult decât o povestire scrisă frumos şi talentat, e responsabilitatea celui care deja ştie, sub apăsarea responsabilității sale de om potențial etern prin scris...

Analiza mecanismului intern a operei scrise, pornind de la metaforă trădează rădăcinile valorilor creştine în opera lui Eugen Dorcescu, un semn că dincolo de teoriile literare asimilate a

existat permanent o acomodare a teoriei cu valoarea eternă evanghelică, dorită, trăită şi exprimată delicat şi discret, cu rigoarea matematicianului artist care trasează formula versului călător spre opera perfectă, cu viteza specifică a celui care moare trăind sensul ultim al poemului care imită creația.

De fapt Eugen Dorcescu abordează într-un capitol metafora în discursul ştiințific, atent la precizia gândului dintr-un vers, sau dintr-un studiu al matematicilor supreme.

„Concluzii. Aşa cum s-a putut constata, structura formală a metaforei ştiințifice coincide, în mare, cu aceea a metaforei poetice. În ambele cazuri, întâlnim structuri metaforice simple (coalescente şi implicate) şi structuri metaforice complexe. Diferențele apar la nivelurile imediat inferioare, în infrastructuri".

Abordând în această manieră problema metaforei, se poate observă disciplinarea scribului, făcută de operă în sine, ca act de viață, ca reacție la impusul creator.

Eugen Dorcescu analizează cu vârful inimii: *METAFORA ÎN POEZIA LUI B. FUNDOIANU*, apoi *URMUZ ŞI REALISMUL PSIHOLOGIC*, urmate de *glisarea măştilor* la Alexandru Philippide, sau *neclintirea semnului natural* la Ion Pillat, ori imaginea trăită *a stelei pierdute în noapte* la Panait Cerna.

Despre Macedonski autorul scrie: *„Macedonski şi rondelurile sale descoperă (re-*

descoperă) identitatea fundamentală (primordială, abisală) a tuturor pasiunilor: uitarea nu-i decât forma cea mai subtilă, cea mai tenace şi – sufleteşte – cea mai productivă a amintirii".

Dar poate cele mai profunde experiențe ale scrisului său de-a lungul vremurilor din vremea vieții sale, Eugen Dorcescu le cuprinde în eseurile dedicate operei sale şi esenței din opera sa: *POEZIA MISTICO - RELIGIOASĂ. STRUCTURĂ ŞI INTERPRETARE*, dedicată „Poeților tineri, care îmi sunt prieteni„. Este mesajul cărturarului către urmaşi, convins că numai abordarea evlavioasă a poemului poate elibera pe poet de opera sa. Textul acesta merită reținut ca manifest despre poezie ca unealtă spirituală în cetate.

Punctul de plecare spre poem: *„Poezia religioasă aparține domeniului cuprinzător al creației de factură spirituală. Se ştie că spiritul este cel care dă viață, formă, durată, energie, în timp ce materia e amorfă, inertă, străină de orice inițiativă şi refractară la orice remediu. Materia e moartă, numai duhul e viu: ,,Duhul este cel ce dă viață; trupul nu foloseşte la nimic. Cuvintele pe care Eu vi le-am grăit, ele duh sunt şi viață sunt" (Ioan 6, 63).*

Vedem, iată, că poezia este rigoarea artistului de a rămâne prizonier a frumosului primordial, ancorat în perfecțiune dintâi .

Aplicând la text această idee – spațiu, Dorcescu scrie despre opera lui Octavian Doclin: *„Ca urmare, pe drumul de la Cetatea Poemului la Cetatea lui Dumnezeu, în desfăşurarea aşa-zicând istorică a volumului, mânuitorul de cuvinte meşteşugite (arhitectul de poeme), devine Scrib al esenței (fascinat de Ceea ce este, de Cel care este) şi, mai apoi, actant al propriei treceri de la moarte la viață”.*

În anexele la volum acesta, autorul mărturiseşte efortul purificator din cărțile versificărilor biblice: **Psalmii, Pildele, Ecclesiastrul,** încercare şi reuşită cu valoare de unicat în literatura modernă, aplecată mai mult spre fascinația vremii de acum decât față de temele de început de lume, când literatura de înțelepciune a dat sens societății ca structură specială în creația lui Dumnezeu, ca soluție posibilă într-un cor de soluții imposibile.

Eugen Dorcescu scrie despre această misiune asumată ca necesitate a libertății sale de om şi scriitor în cetate*: "Voi afirma, însă, că, spre a tălmăci în stihuri Scriptura, este obligatoriu nu doar să-ți asumi duhul ei, ci – mai cu seamă – să fii asumat de acesta”.*

Iată taina scrisului: **renunțarea la sine, pentru a fi scris**...

Lectura atentă a textului va lumina orice scriitor în căutarea operei sale şi va înțelege că scrisul are ceva tainic, înălțător, ceva eliberator care ține de har şi rânduială, care ține de înțelepciunea de a renunța la eu pentru trăirea

ființei scrise în ființa ta, chiar de la început de lume...

Cartea cuprinde şi interviul realizat de Cosmin Lungu cu Eugen Dorcescu, din răspunsuri rezultă clar opțiunea scriitorului: refuzul omului de carne, idolatru şi ostentativ şi acceptarea omului spiritual, ca amprentă divină, răspuns din care rezultă angajamentul scriitorului pentru o lume cât mai perfectă, posibilă, pornind de la literatură ca fenomen de putere spirituală ....

„Mă aflu la vârsta (empirică şi literară) când viitorul are pentru mine un înțeles precumpănitor, dacă nu exclusiv, spiritual. Adică, el înseamnă, pe de o parte, strădania (discretă) spre mântuirea sufletului, iar pe de alta, încercarea (decentă) de a promova, de a face cunoscută, de a fixa, atât cât este posibil, în memoria lumii terestre, propria-mi creație. Scriitorul are o datorie față de opera sa, față de harul ce i s-a dat".

Intre imanent şi non –imanent, opera ca vehicul spre mântuire...

August, 2008.

Între memoria carnală şi memoria abisului…

Poemele Bătrânului – Poemas del Viejo [2], un volum de versuri aparţinând scriitorului Eugen Dorcescu, un volum al plinei maturităţi, viaţa privită din dubla perspectivă, aceea de om care este în trecere spre veşnicie şi privirea spre veşnicie, spre cealaltă patrie, *deja, dar nu încă*, semnele trecerii, semnele roadelor. E un volum în limba română şi limba spaniolă, echivalenţe cu aceeaşi putere de revelaţie.

Cartea este una a tainelor descoperite, o descoperire plenară, cu viaţa în sine, dincolo de limitele memoriei, o revelaţie a omului care se regăseşte în pumnul de cenuşă care a rămas după ce a ars în lumina dată de Dumnezeu oamenilor.

Ordinea pare decisă, e o împăcare cu sine, valorile care au cutremurat viaţa scriitorului sunt: Dumnezeu, familia, semenii, persoana sa complex-simplă pe care s-a mulat în timp. E o împăcare deplină cu aceste valori, nu au fost iniţial ale bătrânului, dar le-a asimilat, fac parte din viaţa sa, atât cât mai există, la limită. Le acceptă. Dumnezeu e prezent prin numele solemn, e cinstea care se dă *Celui Prea Înalt*, **Iah**

---

[2] *POMELE BĂTRÂNULUI*, Editura-online SEMĂNĂTORUL, noiembrie, 2010.

Elohim. E semnul reverenței, a mulțumirii, a împăcării cu sine, cu lumea, dar mai ales cu *Făcătorul*.

Echilibru dintre iubire şi ură se relevă bătrânului:

„că a iubi pe cineva dintre oameni
înseamnă
a dori să trăieşti tu în locul lui
- spre a-l feri de ororile vieții –,
el ştie
că a urî pe cineva înseamnă
a dori să îl faci pe acela să
trăiască în locul tău". – (*Poemul 1*)

Iată secretul iubirii, iată sensul urii, relația dintre oameni e una complexă determinată nu de capacitățile noastre de oameni, ci de regulile eterne ale lui Dumnezeu, a trăi cumva în locul altuia, deschiderea spre universul paralel, creat ca şi tine, egal prin daruri, dar inegal prin dimensiunea dintre iubire şi ură.

Cartea are treizeci de poeme, treizeci de ocazii de a privi de la înălțimea muntelui la care a ajuns cel în vârstă, tot atâtea şanse de a evada din spațiul strâmt al existenței în trei dimensiuni, prin cuvântul care le întrupează.

Timpul are alte reguli pentru cel ce locuieşte într-un trup ce putrezeşte, sudoarea morții şi insomniile care străbat ființa celui care se odihneşte contemplând existența, totuşi spiritul proaspăt într-un trup în ruină.

Singurătatea e singura dimensiune perceptibilă, focul din univers luminează calea de acum, dar Dumnezeu e un foc veşnic, mişcarea lumilor ştiute şi neştiute e susținută de *Creator*. Pe ultima dimensiune, cel ce arată calea e acolo, dar trebuie să înțelegi, să fii împăcat.

Familia pare a-l uita pe bătrân, dar e o altă familie, familia focului.

Până şi memoria nu mai are sens, totul trebuie şters de pe pânza vieții, desenul delicat al existențe nu mai are consistență. Soarele e doar o enigmă îndepărtată pe care nu mai doreşte să o pătrundă, i-au rămas *florile de cenuşă*. (Poemul 7)

Brusc viața nu mai are sensul vechi, trebuie negată, e doar o perioadă scurtă care s-a şi dus. Taina aceasta e una a speranței, a nădejdii în viața veşnică, o temă creştină, asimilată la final cu seninătate:

„îşi urăşte absența dintr-un
alt secol, dintr-o
altă lume,
îşi urăşte ziua de ieri,
fiindcă s-a înjosit s-o trăiască,
îşi urăşte
ziua de mâine,
fiindcă s-ar putea înjosi
părăsind-o". – (*Poemul 8)*

Numerotarea poemelor denotă stilul scribilor de altă dată, ei nu intervin în text, pun pe suportul informatic mesajul, până la urmă e doar

un singur poem, un imn spus în şoaptă de cel bătrân, curajul de a mulțumi prin cântecul ideilor, prin ritmul şi rima acestor idei care, brusc, sunt limpezi.

Dar în ritmul existenței se simte o sărbătoare, sărbătoarea unică, a întâlnirii ființei cu ființa în dimensiune perfectă a existenței de aici, cu existența universului, efemerul e înghițit de veşnicie:

„o sărbătoare ce începe cu
tine şi se-ncheie cu
tine,
ființă tragică, nenorocită ce eşti,
o sărbătoare în urma căreia,
însă,
tot duală rămâi:
în văzduh – flacără,
jos, pe pământ – cenuşă”. – (*Poemul 10*)

Frumusețea vieții s-a topit, orele zilei nu mai au acelaşi timp, o uitare cuprinde gândurile bătrânului, se vrea desăvârşit într-o după-amiază, simplu, dar puterea i s-a dus. Trupul omului e inutil, există o stare mult mai adâncă de a privi dincolo: „*cu sufletul se află/pretutindeni/şi-oricând,/cu trupul nu-i nicicând şi/niciunde.*” Dualitatea se relevă în modul acesta, e zona în care ființa îşi arată adevărata matrice. Vântul semnifică prezența *Duhului Sfânt*, a celei de a treia persoană a *Dumnezeului Triunic*, Cel ce face legătura, intens, fundamental. Ființa e probată de această prezență, e dezlegată de trup prin această prezență. Ideile sunt cele creştine, gândurile

omului s-au limpezit la contactul cu această Persoană. Eugen Dorcescu, după cum este cunoscut în literatura de specialitate, a rescris în stil propriu mai multe cărți ale Bibliei, o îndeletnicire de meşter, de scrib la *Curtea Împărăției*, a făcut-o cu demnitate, versurile au adus ceva secret la lumină, adevărurile fundamentale care limpezesc ființa. Acele cărți l-au deprins pe *Bătrân* cu liniile de forță ale existenței aşa cum o vede Dumnezeu. Acel exercițiu se vede în acest volum de versuri care e un fel de manifest al omului la intersecția cu ulițele universului. Cuvintele circulă pe direcția luminii…

Acolo, în biserică, locul unde persoana şi-a găsit adăpost, bătrânul descoperă abisul, infinitatea lui Dumnezeu şi intimitate cu El. Este o viziune absolută asupra absolutului care poate fi cuprins de om, în locul delimitat de *Creator*. Peisajul obişnuit, muntele, marea, un simplu drum de țară care altă dată aveau o semnificație aparte, nu mai au aceeaşi valoare, lumea a alta, brusc, o lume care nu mai are sens, cenuşa a dizolvat imperii, dizolvă şi locul unde trăim. Animalele ar putea lua locul oamenilor, cânii, ca prieteni, ar putea să ocupe spațiul lăsat liber de cei care au avut cândva o conştiință. E aici o pedeapsă. E pedeapsa păcatului original, e semnul biblic al vieții atinse de greşeală… Eugen Dorcescu cunoaşte jocul acesta de a păzi şi de munci, e rupt din Rai, din zona aceea a harului perfect, iar regulile frânte nu mai dau consistență

existenței… E şi povara *zgurii memoriei carnale*, o povară, uneori, greu de dus.

Elementele volumului sunt de natură spirituală, există o poveste diluată a vieții unui om, o narațiune formată din lucrurile nevăzute care se zăresc prin ceața existenței cumva, realitatea, aşa cum o acceptăm când suntem în putere, e alta din perspectiva muntelui, dincolo, e *țara promisă…* Intimitatea cu veşnicia pare a fi secretul ultimului poem, ochi în ochi, aşa e trecerea dincolo, o sărbătoare a întâlnirii cu focul ce dă viața când arde, ce mişcă lucrurile, toate se întorc spre mâna ce le-a creat şi ne-a creat…

„Bătrânul simte aroma
fierbinte a
jarului,
îi vede ochiul roşu, de
vasilisc, îi vede
solzii de scrum,
simte boarea unei noi
înțelegeri,
presimte
vâltoarea, zborul,
extazul – încă incert – al
acelei
„**cognitio Dei**
experimentalis”. – (*Poemul 30)*

Cu acest volum de versuri Eugen Dorcescu pune în lumină ceea ce merită primit de om, lunga călătorie spre *Creator*, acceptarea regulilor impuse de acesta pentru a ajunge la starea exactă a extazului atât de căutat, intim, tulburător de

intim, inexprimabil în cuvinte, dar bazat pe aceste cuvinte care se leagă într-o nouă poveste, cu alte reguli.

Viziunea lui Eugen Dorcescu asupra călătoriei şi a destinației este una care vine din vechime, cu trimiteri din Vechiul Testament, având nuanțe din Noul Testament (Duhul Sfânt, cele 30 de poeme câte unul pentru fiecare an din viața lui Iisus, direcția privirii interioare). Literatura şi mai ales literatura creştină va asimila acest volum în sensul eliberării din mundan, iar o analiză mai aprofundată asupra scrierilor poetului se va impune şi din perspectivă teologică. Poate vreun student la teologie îşi va alege, cândva, ca temă de licență scrierile poetului, perspectiva lirică din care sunt scrise, pânza subțire pe care s-au legat cuvintele. Pe de altă parte, volumul e nu numai un manifest ci şi un testament al unui om care lasă moştenire celui care poate înțelege, taina relației *om - Dumnezeu – om*.

Dacă învățăm a trăit cu fiecare clipă, poetul ne îndeamnă să învățăm a muri pentru a trăi veşnic, există soluția… Într-un fel această carte e unică, poezia nu a mai fost privită din această perspectivă, dar îndrăzneala scriitorului vine din studierea abisului demarcat de cuvinte, revelat de cuvinte, care toate adunate sau scăzute formează *Cuvântul*… **Logosul**…

Poemele bătrânului o arată, obiectiv, trainic, e spațiul frânt de timp şi netimp…

Noiembrie 2010.

Drumul spre casă la Eugen Dorcescu

Poezia lui **Eugen Dorcescu** este una care ne atrage prin acel ceva care face diferența dintre poezia-poezie şi poezia ca manea. Virgil Nemoianu scria despre Eugen Dorcescu, folosindu-se de o pană de înger, următoarele: *„Dorcescu trebuie socotit drept unul dintre cel mai însemnați şi m ai valoroşi poeți actuali ai literaturii române, de fapt unul dintre relativ puținii poeți adevărați care funcționează în ultimele două decenii la Dunăre şi Carpați.*"

Despre poezia sa, poetul zice: *„…poezia mea explorează spațiul, mai puțin frecventat, dintre subconştient şi conştiință"*.

Sorina Iovanovici- Jecza şi Olimpia Berca au scris o carte de crestomație critică despre *Poezia lui Eugen Dorcescu*, Editor **Fundația Interart Triade, Timişoara – 2009**. De la început se observă că cele două autoare preferă un titlu simplu, adevărat şi corect despre poezia unui importat poet contemporan. Sunt evitate titlurile venite din zona publicitară pentru a atrage atenția, deoarece seriozitatea şi profunzimea poeziei, viața scriitorului în sine, ca scrib inspirat, au impus o luare de distanță față de tratarea facilă specifică criticii actuale care

încearcă să impună nume. La Eugen Dorcescu impune opera, ca efect al experienţei de cunoaştere prin poezie, ca incursiune în abis, iar numele apare încrustat în vers şi acea parte nevăzută a poeziei, care impune.

Chiar dacă, la început, poetul a avut un vers strict literar, cu vagi trimiteri spre sensurile lumii, în prezent el a reuşit o operă de o adâncime a zicerii de excepţie, mai ales datorită smereniei în faţa adevărurilor fundamentale pe care le-a receptat şi transmis mai departe ca dar de viaţă.

Privind la prietenii care au scris despre Eugen Dorcescu, în afara celor care au semnat crestomaţia, putem cita pe **Valeriu Anania, Constantin Stana, Alexandru Ruja, Virgil Nemoianu, Iulian Boldea, Graţiela Benga, Maria-Diana Popescu, Olga Alexandra Diaconu, Mircea Lăzărescu, Ilinca Ilian, Constantin Stancu.** Toţi aceştia sunt din zona respectului pentru poezie ca **ritual** de natură spirituală profundă, nu fac parte din lotul Dâmboviţa neapărat, dar citesc, iubesc poezie, se bucură de poezie şi acesta este lucrul cel mai important cu putinţă. Poezia este pentru ei un mod de ieşire în larg…

Cartea conţine câteva opinii zise de **Cornel Ungureanu, Gheorghe I. Tohăneanu, Laurenţiu Ulici, Adrian Popescu, Adriana Iliescu, Ion Pachia Tatomirescu, Virgil Nemoianu**. Opiniile sunt scurte şi corecte, dezvăluind o lume a poeziei prinsă în versuri de Eugen Dorcescu şi acea speranţa pentru **altceva**,

incursiunea în cunoscutul necunoscut, reverența pentru viața spirituală, curajul de aborda limitele metaforei şi **metametaforei**.

Cititorul poate recepta şi câteva mărturii ale scribului şi avem o bio-bibliografie destul de completă despre aventura în abis a poetului, călătoria eremitului, de fapt.

Sunt câteva trimiteri spre omul de cenuşă, spre cel care culege alge, sau prinde epistole cu inima, planarea vulturului nopții, penumbra metaforei şi faptul că poezia este de inspirație divină la Eugen Dorcescu, sau cel puțin poetul aplică modul acesta de ființare prin literatură, ca formă a credinței concrete şi vizibile, expresie a credinței interioare şi a bucuriei.

În mod cert cei care au scris despre **eremit**, au înțeles că Eugen Dorcescu este o stare a poeziei române contemporane şi o ieşire a ei în lumina universală, a epistolelor importante ale umanității. Drumul poetului în literatură e un drum spre esențe, cutremurător, tragic, marcat de marile simboluri ale existenței, călătoria spre paradis şi plonjeul în abis.

Deşi în ultima parte a creației sale Eugen Dorcescu a abordat temele biblice, e remarcată maturitatea artistului care ştie să se pună în vehiculul versului adevărat. Conştient că poezia în general, este, într-un fel, la limita ei posibilă, Eugen Dorcescu se întoarce la rădăcini, la valorile creştine, la temele Scripturii, la cuvântul care te cercetează şi nu la cuvintele cercetate. Abordarea temelor *biblice*: **Psalmii, Eccesiastul**

sau alte asemenea, impune celui care acceptă acest demers o disciplină spirituală de excepție, cuvântul divin presupune o rânduială în toate şi o maturitate de excepție care trece dincolo de canoanele obişnuite ale literaturii. Poetul a reuşit, iar reuşita lui este o biruință asupra morții spirituale, asupra superficialității, asupra diletantismului. Până la urmă cu poezia nu este de joacă şi trebuie să fii stăpânul versului scris şi zis, pentru ca resorturile interne ale ideii să nu te plesnească peste umerii şi să frângă posibilele aripi ale omului.

Valeriu Anania scrie despre scrib: „*Am deschis cartea, am citit primele pagini şi de îndată mi-am dat seama că autorul – un mare meşteşugar al stihului învățat să zboare cu aripile larg deschise – nu se mulțumeşte să versifice textele biblice, ci le re-creează în măsura limbii române contemporane şi la dimensiunile talentului autentic al unui scriitor modern*”. Iar Valeriu Anania ştie ce înseamnă Biblia, a tradus-o, a predicat-o, a înțeles…

Cartea de crestomație cuprinde şi dialoguri cu poetul, relevante pentru cei interesați, pentru cei care vor să cunoască poezia ca zicere de sus, răspunsurile sale ne dau o lumină intimă despre intimitatea poeziei şi despre ideea care luminează sufletul. Înțelegi că artistul trebuie să rămână artist, că nu trebuie să fie un acrobat, că el descoperă sensuri şi că luminează vieți.

El zice: „*Aşadar, tot pentru mine, dar, de data aceasta, în calitatea mea de entitate*

spirituală, acasă înseamnă ***Împărăția****, precum şi, pe durata vieții pământeşti, Cartea în care am aflat că Împărăția există, şi că, dacă mă voi arăta vrednic, , mă aşteaptă, poate, mă va primi cândva. Cuvântul înseamnă cel mai sigur şi consolator acasă".* Mântuirea în sensul limbii koiné, greaca veche, întoarcerea acasă asta înseamnă, *mântuire…*

Carte este importantă pentru registrul scribilor, Eugen Dorcescu este prins în ea ca o entitate care străbate veacul pentru a spune, iar cuvântul scris arde, iar arderea aceasta este una care vindecă rănile lumii, rănile tale, **cetitorule**…

Aprilie 2010.

Geografia absenței: BAD HOFGASTEIN, elegia prezenței

Scriitorul Eugen Dorcescu ne propune o carte profundă despre prezența absenței, despre realitățile contrare, o carte tristă, dar şi una a țipătului într-o vreme când timpul pare mai contractat. *Elegiile de la Bad Hofgastein*, o carte a elegiilor la margine de cuvinte, durerea produsă de absența mamei, plecată dincolo, după vorbele oamenilor, eterna existență nevăzută.[3]

Imaginea mamei, o imagine spirituală, o amprentă din mintea celor care rămân, legătura cu lumea de aici şi lumea de după viață, prezența adâncă, tainică, regula de aur a vieții pe pământ în simplitatea ei, în măreția ei, în lumina ei nesfârşită, chiar dacă moartea e ruptura dintre generații.

În ultimele volume Eugen Dorcescu abordează fragilitatea trupului, viața scurtă a omului şi tăcerea, aparentă, a lui Dumnezeu în mintea omului, dar prezent în inima lui prin durere, un *abis* care ne pune la încercare. Curajul poetului e a unuia care se bazează, nu pe talentele sale, pe capacitățile sale, ci pe puterea divină,

---

[3] Eugen Dorcescu, *Elegiile de la Bad Hofgastein*, Editura **MIRTON**, Timişoara - 2010

care se sprijină pe valorile biblice, pe miracolul speranței într-o altă viață.

Cartea, una fragilă în aparență, e una a călătoriei prin peisajul durerii, a inițierii în tăcerea ultimă, mama a suferit, a plecat, a lăsat făclia urmaşului, reîntregirea omului cu femeia sa, misterioasa legătură, bucuria vieții imposibil de exprimat în cuvinte, doar elegia, un cântec abia auzit, dar căzând greu în mintea autorului, apoi a cititorului, experiența de a trăi aici, simțindu-i pe cei de dincolo.

Sunt câteva teme prezentate de poet, profunde pentru existența în trup: neputința absolută după o viață plină, unde s-au dus toate? Apoi, lipsa răspunsului, vântul care mişcă absențele, voluptatea morții pentru cel răpus de viață, simetria în vid, arome ciudate de cimbru, paradisul, râul de argint… Elementele elegiilor se adună magnetic, sunt ideea trecerii, câteva versuri de Eminescu, emblemele poeziei eterne, apoi, iată, o limbă eternă, neştiută, dar înțeleasă de toți, e limba omului atins de păcatul etern care aduce moartea. Dar şi ploaia ciudată cu şerpi violenți de lumină, timp sideral, zidul tăcerii, infinitul de ciment, venirea iernii cu frigul absolut, mijlocirea preotului la margini de lume pentru trecerea invizibilă, mijlocirea pentru chemarea lui *Iah Elohim*, eternitatea, simplu…

Tandrețea spunerii şi cuvintele care exprimă uimirea în fața certitudinii absenței prezente, sunt gesturile poetice ale autorului care focalizează în poeme o emoție intensă, dincolo de

rațiune, dincolo de logică, bazată pe promisiunile lui Dumnezeu.

Toate nu se pierd, se adună în memoria omului: *„Într-o fotografie/obiectivă, realistă,/diferită de cele ce se suprapun, se/confruntă, se developează şi/se voalează, la nesfârşit,/în camera obscură/a memoriei mele”. (elegia 18)*

Iată descrierea absenței, ruptura dintre mamă şi urmaş, ruptura în carne, dureroasă: *„Absența e-o prezență negativă,/E-un gol, o aşteptare, o latență./E moarte şi viață, deopotrivă –/ Chiar Domnul, pentru simțuri, e-o absență”. (Prolog)* E o revoltă aici, revolta omului în fața morții şi a lipsei de răspuns a lui Dumnezeu la chemarea omului, aparenta tăcere…

Volumul se structurează pe câteva părți: *Prolog (Absența), O, maică…, Vechea fotografie, Epilog (Adam*), părți relevante, cu trimiteri spre cele spuse, spre cele scrise cu mult înainte în cărțile sfinte… Elegiile au numere, o numerotare simplă ca simplitatea trecerii, ca simplitatea durerii, totul există, însă…

La înmormântarea mamei se detaşează ființa soției, emblematic, legătura prezentă, viața ca taină iarăşi: *„Şi-am văzut-o atunci/pe soția mea, pe îngerul/meu,/trebăluind şi ea, harnic, tăcut…/Stop cadru vibrant,/clipă scânteietoare./Profil ei nobil, frumos,/decupat pe un ecran/de frunze aurii şi/de soare… ”*

Peisajul capătă semnificații adânci, munții par corăbii ce ne poartă prin univers: *„În ceața*

mare, mereu/freamătă, prinşi în/ancore grele de lut,/Alpii/fantastice crucişătoare./Abia dacă le poţi desluşi/catargele/pupa sau prora,/...” *(elegia 9)*

Evenimentul simplu, de neevitat, fulger în vid, fulgerare care străbate mintea omului declanşează uimirea, chiar se moare? Eu sunt aici, afirmă poetul, omul, Adam cel de azi, voi sunteţi acolo, nu există moarte lângă apele freatice, e un tremur, o vibraţie care trădează viaţa de după moarte, îndoiala omului limitat, e certitudinea, semnalul că există ceva etern…

Volumul sfârşeşte cu reîntoarcerea în matrice, în cel de pământ, *Adam*, fiinţa primordială, Eva e un dram din trupul de carne, *el şi ea* formează unicul trup, până la urmă unirea aceasta face ca în lume să existe omul şi Dumnezeu, *creatura şi creatorul*… Elegiile lasă calea deschisă în modul acesta, chiar dacă omul e de pământ, fragil, prin prezenţa lui Dumnezeu se schimbă lucrurile, absenţa de la început devine prezenţa a ceva cu mult mai mare, mai intens, tristeţea devine taină, miracol, este existenţă.

Eugen Dorcescu are ca repere cărţile Bibliei, a pătruns mesajul lor şi elegiile devin ecouri la acest mesaj, universul se umple prin mişcarea generaţiilor, prin bărbatul venit prin femeie, femeia făcută din carnea bărbatului, întrebarea magică: ce înseamnă a avea? Răspunsul este doar poezie curăţită de lacrimă, *elegie în primordial.*

Cartea e un fel de testament al omului Eugen Dorcescu, bazat pe ajutorul scriitorului care vede, înțelege sau nu înțelege, dar ştie să pună întrebările, să caute răspunsurile, să lase loc de absență în prezența cuvintelor…

„Din zori pân` la/cină,/sub soarele oblic, sub/soarele orb,/zânele râului sorb,/şuşotind, murmurând,/cupe lungi, cupe reci, străvezii,/de lumină". (elegia 25)

Peisajul elegiilor e taina ce o vom bea până la urmă, în lumea volatilă, adică trecătoare, alături de *Mama*… E prezența arhetipului în raiul posibil, momentan, în natura mişcată a lumii…

În mod cert, Eugen Dorcescu rezistă ispitei experiențelor poetice atât de la modă în literatura ultimului veac, se întoarce la elementele eterne şi esențiale ale literaturii, la început, la elegia care intră în memoria cititorului, aducând gândurile de sus… Dar este o experiență spirituală de o viață, un preț greu, plătit cu suferință, poate nevăzută dar care a lăsat urme… Totuşi, în poezia sa, cu tot discursul înalt, arhetipul *Noului Adam* nu se lasă văzut, rămâne cumva un mister, deşi el a fost clar prezentat în persoana lui Iisus, e o tăcere cumva în această zonă a creației lui Eugen Dorcescu, abisul i-a oferit o ieşire din labirint prin elegie, iar elegia, până la urmă e *lacrima adevărului*… sau cum singur declară într-un ciob de scriere - *cognitio mortis experimentalis… (elegia 3)*

15 ianuarie 2011.

Valea reginelor, poezia Rosei Lentini

Eugen Dorcescu ne propune un volum de poeme în limba română a poeziei scrise de Rosa Lentini[4], traducere chibzuită din limba spaniolă, care aduce un argument liric în geografia literară a Europei, o antologie cu tristețe, apoi rezistența în fața evenimentelor contemporane, reîntoarcerea la coordonatele imperiului, ale istoriei care trădează prezentul prin motivele eterne.

Antologia ne prezintă, la început, pe scurt, viața şi opera poetei, tandrețea versului în lumea europeană modernă, date care vin să informeze cititorul despre o lume aparte, o lume a visului străbătut de furtuni spirituale, de violența ultimă a lumii, de melancolia la marginea oceanului.

Un moto interesant pentru acest volum: *"Funcția cuvântului, dincolo de mica mizerie şi mica tandrețe de a desemna aceasta sau aceea,este un act de iubire: să creeze prezență"*. - Roberto Juarroz. Acest citat dezvăluie temele principale ale volumului:

---

[4] Rosa Lentini, *Antologia Rosa Lentini – Tsunami şi alte poeme*, Editura online „Semănătorul" – 2011, poezie, traducere de Eugen Dorcescu.

detenta prezenței, iubirea ca fulger târziu, mizeria zilnică transformată în poezie.

În prefață, Esther Ramón face o analiză interesantă a poeziei scrise de Rosa Lentini şi trimiterile sunt pertinente: „Pentru Stefan Zweig, poetul “este un paratrăsnet solitar ce adună (...) întreaga tensiune atmosferică a focului sacru, şi această forță este aproape întotdeauna mortală”. ZWEIG, Stefan, 1999, 63. *La lucha contra el demonio. Hölderlin, Kleist. Nietzsche.* Barcelona: El Acantilado.

Mai multe date în acest sens ne aduce Karl Jaspers, notând că Van Gogh consideră de asemenea munca sa de pictor ca un “paratrăsnet”. Asumând încărcătura simbolică şi transcendentă a fenomenelor amintite, Jaspers afirmă, în consonanță cu gândul conținut în poezia lui Hölderlin:

“Acum, cel care se expune pericolului este chiar poetul: poate sfârşi nimicit, în timp ce misiunea sa constă tocmai în a capta divinul primejdios în forma poeziei şi în a-l transmite ființelor umane într-un mod care să nu fie dăunător”. JASPERS, Karl, 2001, 198. *Genio artístico y locura*. Barcelona: El Acantilado. Citatul este important pentru că dezvăluie puterea poeziei, în general, de a prelua energiile debordante ale răului şi a le transforma în versuri care schimbă mințile, inimile, lacrimile spre bine… Fraza este profundă şi surprinde în acest context, dar focalizează lumile eterne ale poemului în poezia concretă a Rosei Lentini.

Antologia reţine poeme din ciclurile:

- *Din "Citind-o pe Alejandra Pizarnik", 1999*
- *Din "Caiet egiptean", 2000*
- *Din "Sudul spre mine", 2001*
- *Din "Cele patru roze",*
- *Din "Veninul şi piatra", 2005*

Titlurile dezvăluie ideile acestor poeme, sunt poeme care răscolesc cititorul prin profunzimea atmosferei poetice, este redată o altă insulă în lumea contemporană, insula protectoare, cea pe care se refugiază copii poemului, insula cunoaşterii prin versul luminat.

Lecturile, istoria, evenimentele imediate, brutale, sunt aduse în poezie de către Lentini, iar traducătorul, important poet contemporan, simte versul şi lasă poemul să zburde, să curgă spre cititor în limba română, aproape la nivelul creaţiei originale, cumva intacte, de sine stătătoare…

„Trebuie să scrii ca într-un legământ
săpând în umbră, cu lumina înăuntru.
Şi zice: "iarna urcă prin mine"
şi este mai în sine cu sine însăşi.
Tăcerea ţi-a luat în stăpânire poarta
şanţul şi golul. Cineva trece
ca un lup cenuşiu în noapte
cu puii săi jupuiţi
în timp ce moartea îi ciopleşte oasele
ca pe nişte sculpturi, ca pe nişte flaute".

Există un loc unde se formează întrupările poetice, o lume a poeziei concrete şi lentele pliuri ale dublei memorii…

Urmărind poemele descoperi versuri memorabile: *a zămisli absența, după-amiaza îmbracă în aur grădinile, lumina strălucitoare care s-a scufundat în Egipt, Egiptul tindea spre stele ori se afunda în nisip, grăunțe de somn pe care ne sprijinim capul, apa a şlefuit cântecele, marea pasăre a crepusculului iluminează drumul de întoarcere, odihnindu-se cuvintele iau forma obiectelor…*

Rosa Lentini este fascinată de trecerea şi tăcerea imperiilor, e jocul divin care controlează lumea, istoria trecută care se reinventează în prezent, puterea şi măreția care alunecă în ape şi nisipuri, marile *edicte* inundate de timp, apoi ieşirea, salvarea prin poezie, credință, cântec. Tema Egiptului este una puternică, a fascinat oamenii pentru că le-a marcat destinele, iar imperiul actual ne marchează destinele fie că este în joc prestanța Statelor Unite, Europa, China, fie că este în joc moartea noastră cea de toate zilele. Prin poezia Rosei Lentini descoperi că puterea imperiului stă în fragilitatea sa… Se dezvăluie cititorului mecanismele imperiului, meandrele care îl desenează, deschiderile spre lume şi Dumnezeu… Egiptul a fost o temă importantă în creştinism, dar şi una în manualele de istoriei lăsate în mâna păcătosului, o temă a eliberării de sub tirania sistemului…

,,Din vechiul Egipt se remarcă geografia sa egocentrică. Desenul lumii în
formă de triunghi cu un vârf în jos reunea cele două părți ale țării,
cea înaltă și cea joasă. O linie în centru îl împărțea în două. Figura obținută din această
reprezentare era cheia vieții, cheia întregii existențe. În termeni
generali nordul era bogat și sudul mult mai sărac. Marile capitale
precum Memphis, Tebas ori Alexandria înfloreau la frontieră pe malul Nilului sau
în deltă aproape de mare.

Egiptul tindea spre stele ori se afunda în nisip". – ***(Cheia lumii)***

Eugen Dorcescu simte aceste poeme și le dă o atenție deosebită, versul plutește frumos în mintea cititorului, pătrunzător și tainic…

Fragilitatea ființei, ca și fragilitatea imperiului sunt testate prin tema *tsunami,*forțele necontrolate ale energiilor create, cele care mătură bulevardele istoriei și face mereu curat în lume, pentru a conserva lumea, cu toate că individul, concret, e pus să reziste acestora, să biruie cumva, irațional și divin, e rezistența prin viața simplă, ca viață…

,,Mai târziu pe străduțe și pasaje
în casele dărâmate, sub pietre
și graiuri o călătorie amorțită:
fuziunea intimă cu noaptea, odihnă,
transparența intactă
a unei ape cu pești mai reci

*mâna pe care nu izbutim s-o trezim”. – (***Tsunami II)**

Efortul poetului, a poetei, în lume este redat prin poemul *Hărți*, de fapt o privire de sus în istorie, un contur ieşit din ceața poemelor, în aceeaşi manieră precum în vremurile genezei. A privi detaşat lumea este efortul suprem al omului, conştiința destinului său în univers.

,,Şi priviri pe deasupra distanței
fiindcă prezențele îl susțin mai puțin pe om
decât cei absenți, atât de asemănători în liniştea lor
naşterii lumii
şi precum izvoarele de asemenea liniile
de culori naufragiate
spălate după un timp de nisip”.

Este o hartă a posibilului, o hartă eternă, dragostea se scrie la acest capăt de cer, pe aceste ulițe simple, iar timpul din care suntem alungați, dă putere vieții, centrul plin de dorință şi absență…

E un loc pentru cei care visează în *Valea Reginelor*, un Templu pentru **Femeile Faraon** care au marcat trecutul, au dat sens deşertului şi mişcarea Nilului în istorie, o poveste care se va ivi înspre lumină…

Eugen Dorcescu notează în prefața volumului: „Memoria şi copilăria se aliază în poem, se condensează, pentru a se preschimba în lemnul unor vâsle iute-trebuitoare, dar nici grădinile, nici poveştile lor nu sunt de ajutor,

fiindcă nu-i lemn îndestulător pentru a ridica diguri. Doar pentru a arde. Pentru a ilumina un scurt răstimp, o clipă.”

Poezia Rosei Lentini luminează o clipă istoria imperiului cu limbajul special al celei care a străpuns *tsunami* cu puterea memoriei şi a şoaptei…

August 2011

Pietatea timpului la Andrés Sánchez Robayna

Poetul Andrés Sánchez Robayna[5] este un poet al discreției, versul său redă preocuparea autorului pentru acele miracole umile, pentru locuri extraordinare, atinse de timp, pentru anotimpul secret care înflorește în luna septembrie, pentru amintirea unui început continuu. Versul său curge liniștit apoi este luminat de revelația relației cu Dumnezeu, cu natura, cu netimpul. Acel punct al luminării este esențial, poezia capătă consistența absolutului, se deschide precum floarea…

Eugen Dorcescu, poet român important, scriitor de excepție, a tradus din poezia acestui poet spaniol, a făcut și prezentarea lui alături de poemele din volumul *Umbra și Aparența*[6].

---

[5] Andrés Sánchez Robayna a primit premiul Criticii pentru cartea de poeme *La roca* (1984), premiul Național de Traducere (1982) pentru versiunea sa din poezia lui Salvador Espriu. Conduce Atelierul de Traducere Literară de la Universitatea din La Laguna dedicat literaturii universale, din 1995 și până în prezent. Este poet, istoric literar, profesor, personalitate de primă importanță a literaturii spaniole contemporane. N. 1952, Las Palmas, Insulele Canare.

[6] Andrés Sánchez Robayna, *Umbra și aparența*, Editura Mirton, Timișoara, 2012. Versuri, traducerea din limba spaniolă Eugen Dorcescu, coperta cu un desen de Constantin Brâncuși, *La Pyramide fatale et croix*, cu note literare de Eugen Dorcescu.

Titlul este unul simbolic, preia din filozofia idealistă (Platon) mişcarea minţii spre eternitate, omul, adică, va putea primi doar aparenţele, va privi doar umbrele, dar va putea înţelege creaţia şi creatorul din toate acestea prin descoperiri, prin umilinţa în faţa peisajului divin, prin cuvintele lăsate libere să acceadă în poem.

Eugen Dorcescu, traducătorul poeziei din limba spaniolă în limba română, ne dă câteva repere despre Andrés Sánchez Robayna, scurte note literare din care cititorul va înţelege că acest artist a fost şi este preocupat de literatura universală în cel mai profund sens, că a edificat punţi între poezia spaniolă şi poezia lumii, este implicat în traduceri şi că el lasă o amprentă vizibilă în istoria literară. Ne sunt prezentate volumele publicate, cărţile de poezie, cele de critică, adică tot ce a constituit preocuparea sa pentru frumos. În ultima vreme am putut constata că Eugen Dorcescu a dat o mare atenţie poeziei din spaţiul literar al Spaniei, s-a arătat interesat să creeze legături între poezia română şi cea spaniolă şi aduce o contribuţie importantă în cultura europeană, în general, acolo unde autorii români sunt mai puţin cunoscuţi şi asta pe nedrept.

Volumul publicat în limba română este o selecţie consistentă din poemele scriitorului spaniol din mai recenta sa carte *La sombra y la apariencia*, Tusquets Editores, Barcelona, 2010.

Poezia aceasta oglindeşte lumina soarelui, lumina în general, sugerând accesul omului la

lumina esențelor dintâi. Este un volum al spiritului deschis la mângâierea pe care individul, în singurătatea sa, o primeşte din relația cu natura, cu peisajul, cu locurile importante ale lumii, din relația cu Dumnezeu care este prezent prin psalmul încrustat în realitatea perceptibilă. Sufletul „vede" o frunză uscată, o umbră, elegia la marginea metropolei, o stradă… amintirea prezentului într-un timp fără de timp, e o vedere cu inima. Poetul se focalizează pe misterul mării greceşti, intensificând temele sale fundamentale: norii, soarele, lumina, aurora, porumbeii, simbolurile eterne… Descoperim anotimpul ca fiind un spațiu în care locuieşte poetul, amețit de miracolul florii de ciulin sau de fulgerul verde, ori de variațiunile unei muzici divine impregnate în lucruri. E un preaplin care vine de dincolo de mare, de dincolo de timp. Ciudate sunt reflexele din ziua de anul nou, cu vibrația aceea subtilă care modelează absența, nimicul… O, anul ca o punte nevăzută pe care se pierde cel singur, sensibil la mişcarea universului…

„*Tu care ai iubit soarele/ şi centrul, şi care doreşti/ a pătrunde-n lumină,/ în rocă şi în prezență,// nude, invincibile,/ şi care pe nisip/ asculți zvâcnirile/ trupului şi ale pământului…* " - poezia care captează nevăzuta vibrație a creației, unda aceea de fond cu muzica ei subțire, blândă…

Volumul are un motto: „Aşa precum umbra se trece viața noastră". – un motto preluat de la Pero López de Ayala. Este o tuşă necesară în

economia volumului pentru că acest gând definește stare poeziei lui Andrés Sánchez Robayna.

Poetul spaniol revine la meditație repetat, se lasă prins în vraja stării prin care se maturizează sfinții. „*Te gândești atunci, sub fervoarea amiezii, că bolovănoasa cărare ce te-a adus la această plajă îndepărtată s-a iscat, în fond, demult, în copilăria ta, în cutele obscure ale primelor vise*". – *IMAGINILOR MEDITAȚIEI.* Desigur, poezia se pierde în eternitate, este un mesaj discret, subtil, în imensitatea timpului care devine un spațiu atemporal: „*Şi dincolo de orice înțelegere, marea*".

O banală frunză declanşează în ființa poetului mişcarea gândurilor nepereche, e o galaxie care se naşte în mintea celui care contemplă. „*Noi de asemenea, smulşi, uscați/ cădem pe pământul nesfârşit,/ precum o floare a negării cădem/ de la stele la solitudine". – Unei frunze uscate*.

Trecerea imperiilor, relativitatea puterii care devine fără de putere este superb redată în poemul *DESPRE UN TRON DE PIATRĂ*; Ludovisi, Palazzo Altemps. Tronul e din marmură invizibilă, tronul simbolul puterii, dar el trădează neputința în fața eternității cu toată detenta pe care o dă dragostea, sau ritualul religios, ori frumusețea femeii tinere care armonizează tronul cu simbolurile. Există versuri care desenează poemul adevărat: lumina carnală, cântecul traversează timpul, lumina arzândă, ținutul originii, sânul stelei, materia nemuritoare

şi maternă, piatra care vă mărturisi memoria noastră. Poemul e copleşitor prin intensitatea şi densitatea eternității în palat, lângă tronul care pare etern… este doar aparența, e doar umbra… Cu certitudine Andrés Sánchez Robayna este un poet al esențelor, e din stirpea celor care au experiența contemplării, preluată din murmurul rugăciunii sau, poate, poezia este rugăciune, Cel Etern se descoperă în creația sa, aparențele îl trădează, umbrele țipă… Iată, metafora care ondulează gândul: materia nemuritoare şi maternă…

Poetul are capacitatea unică de a preface un lucru banal în grandioasă imagine a gloriei, omul conştientizează că este doar lutul care vorbeşte, care şopteşte miracolul: *„Umbra ta doar/ apasă pe lut/ mai puțin decât tine.// Şi încă mai puțin decât umbra-ți,/ pasul nostru-n țărână”*. – *FLOAREA DE CIULIN*

Eugen Dorcescu s-a străduit şi a reuşit să prindă poezia aceasta care se țese fină ca o pânză de păianjen pe fața lumii, e diamantină şi fragilă, dar puterea poeziei se vede prin relația poetului spaniol cu poezia în sine ca poezie, cu universul, cu relativitatea vieții într-o lume eternă care se reclădeşte cu fiecare ființă, pe de altă parte…

Metafora este una a smereniei, nu este una explozivă în tonul poeziei moderne, acest lucru pare preluat din vechile scrieri, dintr-o experiență spirituală de excepție. Tonul nu este unul familiar poeziei române decât cu unele excepții, dar redă demnitatea unei poezii care vibrează ca o inimă

în trupul eternității. Acest volum, prin sensibilitate şi modestie, prin libertatea cuvintelor de a se metamorfoza în poezie, se deosebeşte de cea ce se scrie, se publică şi se premiază în România în materie de literatură. Cititorul va fi surprins se liniştea şi luminozitatea versului, dar e nevoie şi de un efort inițiatic pentru a pătrunde în intimitatea poemului…

Reținem fragmente de versuri: mutenia aerului, lumina gravată, fântâni de lumină, lucruri care ne recunosc, pietre care naufragiază în lumină, ochiul soarelui, fulminantele goluri ale liniştii, lucrarea pură a timpului, risipirea marmurei, fierăria solară loveşte cerul, toate se privesc în vid, avide, aerul orb şi apa fulgurantă, însuşi timpul în pietatea timpului (frumos), fântânile invizibile ale vieții şi morții, raza de aur verde, două silabe ce ard în strălucirea lui iulie, memoria cuvintelor, un zid - chipul timpului, toate se topesc laolaltă cu cerul…

Iată, acestea schițează o lume aparte, e lumea poeziei, sau ca să-l parafrazăm pe Andrés Sánchez Robayna: *„Numai frumusețea aceasta ne ajută să trăim şi deopotrivă să murim”*.

Octombrie, târziu, 2012.

Călătoria

Prin volumul de versuri intitulat simplu, dar pătrunzător, *Călătoria*, CORIOLANO GONZÁLEZ MONTAŃEZ, poet spaniol, este prezent şi în spaţiul poeziei din România datorită traducerii făcute de Eugen Dorcescu, poet şi el, cu simţul abisului. Volumul a apărut la Editura „Mirton”**,** Timişoara – 2010 şi este o mărturie despre destinul omului în univers şi în locul în care l-a pus Dumnezeu pentru o vreme.

Versurile poetului spaniol sunt de obicei lungi, curgând tainic şi după o logică poetică proprie, reflectă umbrele unor civilizaţii pierdute, uşoare atingeri de altă dată, într-un peisaj vast, întrerupt de evenimente aparent banale, dar care sunt importante pentru sufletul omului.

Poezia aceasta vine dintr-un alt spaţiu, diferit de spaţiul mioritic şi este captivă omului de carne, neputincios, limitat, rămas atârnând între iluzia unui eden oricum pierdut şi iluzia eliberării, un om venind din măruntaiele pământului, cu tot ceea ce presupune aceasta: tristeţea, durerea, singurătatea, sentimentul alungării, o lungă şi apăsătoare *călătorie*, deci. Toate sunt ilustrate de imaginea pietrei, a muntelui, a eremitului, a digului, a nopţii şi zilei, a anotimpului, a frigului, ori temelor uitate de

civilizaţia actuală. Oameni care au fost cândva zei în memoria prietenilor muritori, oameni singuri, paradisul pierdut, câmpiile deşertului în care timpul nu are sens, cuvintele vechi ale strămoşilor, memoria care încearcă să prindă esenţa. Apoi soarele, eroii, sunetul tamburinelor, ca o inimă ce bate, chiar tablouri simple, ori plaja ca loc de trecere, din această călătorie în alta...

Fraza lungă, poemul venind din infinitul deşertului, este întrerupt de ***haiku***, scurt, fulgerat, de parcă fericirea nu poate dura, este aproape un păcat să fii fericit. Călătoria în tăcere are un final dorit, *celălalt ţărm*, timpul se poate opri, durerea este veche şi lentă.

Despre literatură poetul spaniol scrie: *„CUM SĂ AFLI CÂTĂ memorie este în spatele unui cuvânt, în spatele unui vers? Cum să înţelegi câtă durere este în cuvântul ce o numeşte? Literatura nu este locul memoriei, nu este calea comuniunii cu celălalt, nici măcar cu noi înşine. Literatura nu este salvarea. Stihul este singurătate şi abandon”.*

Din această perspectivă poezia lui *MONTAŃEZ* exprimă o singurătate dusă la limită, deşi salvarea este posibilă prin Iisus, dar parcă tradiţia îl împinge pe poet la limita existenţei, imaginea pietrei.

„PE PIATRA ACEASTA este scris numele nostru./ Pe această piatră se iveşte cuvântul vulcanilor./ Pe această piatră am fost creaţi/ şi acesta este cuvântul pietrei de foc:/ Fiindcă suntem foc şi la foc ne întoarcem,/ fiindcă

pământul se naşte pământului şi omul se naşte morții,/ durerea şi teama ne întunecă ochii/ şi nopțile fără lună sunt mai lungi/decât zilele cu soare".

Haiku, loc de popas al luminii: "*lumină, plajă şi cer:/ unde rezidă totul/ şi eu te rechem*".

Ori tablourile care, deşi statice, par să prindă clipa trecătoare, să o fixeze în carnea omului singur:

„O MARE ESTIVALĂ nepăsătoare turcoaz/ ce eliberează de memorie şi de durere./ O mare antică".

Concluzia: peisajul vine de altă dată, precum păcatul moştenit prin naturala naştere, prin codul genetic, imposibil de ocolit.

Finalul volumului aduce cumva eliberarea, *kaiku* luminos, ieşire din logica călătoriei ca destin: *„pe nisip/ patru urme de picior:/ două sunt de copil".*

În traducerea meşteşugită de Eugen Dorcescu avem echivalența unei poezii cu nuanțe spaniole, eşantioane dintr-o operă mai vastă, gândul care se poate simți dincolo de cuvinte, paradoxul care dă soluția, iubirea care va nimici singurătatea, eliberarea prin iubire, gând care stă în spatele versurilor, translucid, imposibil de zis până la capăt, dintr-o mistică închisă în ritual. Există şansa ca fiecare să fie fericit, dar asta pare un păcat, o conspirație împotriva sensului real al vieții.

Sentimentul sfârşitului călătoriei pare prezent în poemele lui *MONTAŃEZ*: *„AM*

STRĂBĂTUT TOATE drumurile ce duceau/ la toți munții,/ observând cum cerurile trasau nori noi,/ repetând toate numele mele pentru ca nici tu nici zeii/ să nu mă uite când focul va consuma amintirile".

Amintirile par greu de biruit, e o povară care marchează omul de pământ.

Sunt, desigur, legături între poezia lui *MONTAŃEZ* şi poezia lui Eugen Dorcescu, locuri cumva comune, ca motivul ***eremitului şi al edenului***, dar asta face parte din destinul omului, din mişcarea sa pe elipsa eternității, lucruri neînțelese care provocă frumusețea şi asta înseamnă prezența lui Dumnezeu, împotriva singurătății este cuvântul, peisajul, natura, spațiul şi timpul, viziunea ...

„EREMITUL APARE şi dispare/ aidoma dunelor./ Nimeni nu i-a văzut chipul,/ dar legendele spun că el este alb/ precum stelele,/ orb ca durerea,/ tăcut ca oamenii deşertului./ Călătoreşte între pelerini,vagabonzi, războinici;/ şi, fără ca nimeni să-l asculte,/ vorbeşte ca un profet/ şi recită, ca şi când l-ar avea scris/ în palma mâinilor sale,/ destinul lumii, de la începutul/ până la sfârşitul timpurilor".

Aprilie, 2010

Câteva note literare

La sfârşitul anului 2012 poetul Eugen Dorcescu a fost premiat cu premiul **Opera Omnia** pentru întreaga activitate, o activitate de o viață. Filiala Timişoara a Uniunii Scriitorilor din România a răsplătit truda de o viață a unui scriitor important. Implicare, inspirație, râvna asupra manuscrisului care se completează cu fiecare zi, literele care transformă ființa scriitorului… Cărturarul plin de emoție a primit premiul, iubitorii de artă au acceptat că există direcții în literatură care vin de la oameni de excepție.

Tot la sfârşitul aceluiaşi an, istoricul şi criticul literara Maria-Daniela Pănăzan, o specialistă în domeniu, a publicat cartea *POEZIA RELIGIOASĂ ROMÂNEASCĂ. Analize şi comentarii* la Editura „ConoLogia" – Sibiu, 2012. O carte de referință în care Eugen Dorcescu este evidențiat datorită operei sale, dar şi datorită viziunii sale despre conceptul de poezie religioasă. Scriitorul este citat ca având o contribuție importantă la coagularea temelor, ideilor şi reprezentării acestui gen de poezie.

Maria-Daniela Pănăzan scria despre eremit, bătrânul, cel cu suflet tânăr: „*Psalmii lui Eugen Dorcescu reprezintă o capodoperă a literaturii române de la sfârşitul secolului a XX-lea, alcătuind un mănunchi de poezii – rugăciune, rostite în nume personal, dar potrivite sufletului modern (izat) de astăzi, scrise anume pentru noi, cei care fiinţăm în această societate de consum, desacralizată şi tot mai îndepărtată de... Dumnezeu. <<Poet important, străin de orice gesticulaţie frondistă, reprezentant de seamă al generaţiei-sandwich (prinsă între explozia şaizecistă şi zgomotul optzeciştilor), Eugen Dorcescu ne obligă, astfel, la rându-i, să-l redescoperim>>.” (Citat din Adrian Dinu Rachieru, Poeţi din Banat. Integrala Dorcescu, în revista „Convorbiri Literare*”).

Februarie, 2013.

Cuprins: